

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
Освітня програма	31042 Екологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	101 Екологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	31042
Назва ОП	Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Портухай Оксана Іванівна, Соніч Іван Іванович, Шелест Зоя Михайлівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	18.05.2021 р. – 20.05.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://khntusg.com.ua/wp-content/uploads/2021/05/zvit-so-nazjavo-ekologija3.pdf
Програма візиту експертної групи	https://khntusg.com.ua/wp-content/uploads/2021/05/programa-vizitu-1.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітня програма “Екологія” в цілому відповідає Критеріям акредитації, виявлені недоліки несуттєві. ОП відповідає місії ХНТУСГ ім. Петра Василенка, її зміст має чіткі ознаки унікальності. Відмічено прагнення ЗВО до розвитку і вдосконалення ОП. Цілі ОП та програмні результати навчання досягаються в тісній співпраці з роботодавцями. Структура та зміст ОП логічні, послідовні та відповідають місії ЗВО. Здобувачі ВО мають можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію. Доступ до ОП не містить дискримінаційних обмежень та враховує її особливості. Створена чітка і ефективна система забезпечення дотримання академічної доброчесності всіх учасників освітнього процесу. До реалізації ОП залучений академічний персонал з високим рівнем професійної та академічної кваліфікації, яка підвищується з урахуванням співпраці з лідерами галузі. Для покращення матеріально-технічної бази ОП залучаються ресурси партнерських дослідницьких установ. Практична підготовка здійснюється з урахуванням особливостей ОП. На регіональному ринку праці є потреба у випускниках ОП.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

1. ОП має чітко виражені особливості з елементами унікальності, спрямовані на підготовку фахівців, спроможних вирішувати актуальні екологічні проблеми агропромислового комплексу, та реалізується у тісній співпраці з установами наукового та виробничого спрямування з урахуванням рекомендацій стейкхолдерів. 2. Для розвитку soft skills практикується факультативна форма навчання, направлена на фізичний розвиток, виховання лідерських якостей та залучення здобувачів до наукових досліджень. При реалізації ОП приділяється значна увага розвитку комунікативних компетентностей з іноземної мови професійного спрямування з посиленням формальних (вивчення протягом восьми семестрів) та використанням неформальних (факультатив) засобів. 3. Ефективна стратегія роботи з абітурієнтами, в тому числі, через підготовчі курси з використанням дистанційних технологій, забезпечує стабільне зростання контингенту студентів на ОП. 4. В ЗВО розроблена чітка процедура і створена дієва система по запобіганню порушення етичних норм і корупційних ризиків при реалізації освітнього процесу, над забезпеченням академічної доброчесності ефективно працюють етично-фахова комісія і служба психологічної підтримки. 5. Позитивною практикою є консультативна та соціальна підтримка здобувачів ОП щодо працевлаштування та побудови кар'єри, яка надається через організацію зустрічей з лідерами галузей, проведення цільових конференцій і екскурсій, консультацій з психологами, тренінгів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

1. При описі ОП некоректно використаний ДК 003:2010, тому рекомендується привести перелік первинних посад, можливих для випускників ОП “Екологія” першого (бакалаврського) рівня, у відповідність до вимог дескрипторів Державного класифікатора професій. 2. Слабкою стороною ОП є прив'язані до спеціальності здобувача обмеження при виборі індивідуальної освітньої траєкторії в царині гуманітарної та загально-інженерної підготовки, однак ЗВО продемонстрував чітку траєкторію вдосконалення забезпечення індивідуальних освітніх потреб, яка вимагає завершення та відповідних змін у нормативному супроводі. 3. Має місце неузгодженість між описом ОП та Правилами прийому і особливостями навчання на базі ОКР “Молодший спеціаліст”, ЕГ пропонує привести у відповідність профіль ОП з внутрішніми нормативними документами ЗВО та практикою їх реалізації. 4. Для посилення практичної підготовки здобувачів рекомендується ввести в практику викладання дисциплін фахової підготовки лабораторні і курсові роботи та оптимізувати графік проведення практик і виконання кваліфікаційних робіт з урахуванням облікових одиниць навчального часу, визначених “Положенням про організацію навчального процесу в ХНТУСГ”. 5. Слабкою стороною реалізації ОП є нечітке представлення критеріїв оцінювання результатів контрольних заходів та атестації у внутрішніх нормативних документах та силабусах ОК. ЕГ рекомендує доповнити відповідні положення ЗВО чіткими критеріями того, що має виявляти здобувач для одержання відповідної оцінки при складанні екзаменів та захисті кваліфікаційної роботи, а гаранту ОП забезпечити їх відображення в силабусах ОК та на сайті. 6. ЕГ вважає необхідним направити зусилля на розвиток фахової екологічної матеріально-технічна база ОП, адже наявна є переважно партнерською або міждисциплінарною, і рекомендує провести оновлення лабораторного обладнання спроможного проводити вимірювання параметрів навколишнього середовища та поширити практику застосування в навчальному процесі спеціалізованих екологічних програм (EOL–2000 тощо). 7. Слабкою стороною внутрішнього моніторингу якості ОП “Екологія” є відсутність оприлюднених результатів опитування здобувачів щодо різних аспектів організації та проведення освітнього процесу при її реалізації. ЕГ рекомендує ввести практику розміщування результатів анкетування стейкхолдерів цієї програми у відкритому доступі.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Метою ОП “Екологія” є підготовка фахівців, які володіють комплексом знань, умінь і комунікативних навичок у галузі екології, охорони навколишнього природного середовища та біорізноманіття, що здатні самостійно вирішувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері охорони довкілля, зокрема у аграрному виробництві. Особливістю ОП є практичне опанування навичок екологічної діяльності у сільськогосподарському секторі з акцентом на технічне спрямування. Наведені цілі ОП “Екологія” відповідають Місії та основним напрямкам діяльності університету – підготовка кваліфікованих фахівців з вищою освітою для галузей освіти, науки, економіки, права, виробництва (аграрних, природничих, технічних, економічних, комп'ютерних технологій) (Статут ХНТУСГ, <https://bit.ly/2RDLiM>), а також Стратегії розвитку ХНТУСГ. (<https://bit.ly/3oF8kWY>), що зорієнтована на підготовку якісних фахівців в обсягах, достатніх для задоволення потреб агропромислового виробництва і переробної галузі, та надійну економічну і соціальну основу розвитку сільських територій, зокрема таких завдань, як: гарантування продовольчої безпеки держави завдяки підготовки фахівців для сільського господарства та споріднених галузей економіки; підвищення рівня підготовки випускників, та покращення їх професійної привабливості для роботодавця. Відповідність цілей ОП стратегічним цілям університету підтверджено під час відеоконференції з керівництвом ЗВО, яке відзначило унікальність програми та необхідність її розвитку, що зумовлено винесенням екологічних питань на одне з перших місць у сфері аграрного виробництва.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Позиції та рекомендації стейкхолдерів (роботодавців, здобувачів ВО та науково-педагогічних працівників) були враховані при формуванні цілей та програмних результатів навчання ОП, що було підтверджено в результаті аналізу наданих документів та під час відеоконференції з роботодавцями та НПП. В ОП 2019 р. згідно рекомендацій збільшено кількість кредитів з ОКЗ 2 “Іноземна мова” з 8 до 16 (АС, відповідь 2_3). В ОП 2020 р. відповідно до пропозицій представників Інституту рослинництва Кобизевої Л.Н. та Інституту тваринництва Корха І.В., Ткачової І.В. введено ОКП 16 “Агроекотоксикологія” та доповнено список вибіркових компонент дисциплінами “Технологія виробництва органічної продукції тваринництва” та “Технологія виробництва органічної продукції рослинництва”, (АС, відповідь 2_3). За рекомендаціями здобувачів вищої освіти та академічної спільноти введено ОКЗ 8 “Психологія продажів та переговорів”, ОКЗ 11 “Правові відносини в агробізнесі”, ОКП 2 “Природоохоронне законодавство та міжнародне екологічне право”, ОКП 12 “Екологія аграрного виробництва”, ОКП 15 “Екологія ґрунтів з основами ґрунтознавства” (АС, відповідь 2_3). Під час відео зустрічі з викладачами доц. Криштоп Є.А. акцентував увагу на тому, що за його пропозицією було перенесено дисципліну ОКП 10 “Управління та поведження з відходами” в ОП другого (магістерського) рівня спеціальності 101 “Екологія”, а на її місце введено “Утилізацію та знешкодження відходів агросфери”. За пропозицією здобувача вищої освіти IV курсу спеціальності 101 “Екологія” Сташенко А. планують в ОП 2021 р. вступу збільшити кількість кредитів з 13 до 16 для виконання кваліфікаційної роботи (АС, відповідь 2_3). Під час інтерв'ю роботодавці підтвердили участь у визначенні цілей та ПРН ОП, а також продемонстрували готовність долучитися до її подальшого вдосконалення. Виявлення потреб стейкхолдерів та внесення ними пропозицій відбувалося через опитування та участь у засіданнях кафедри агротехнологій та екології.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Сільське господарство відноситься до провідної галузі економіки України і здійснює суттєвий вплив на довкілля внаслідок інтенсивної механізації, хімізації виробництва, тому підготовка фахівців з екології та захисту навколишнього середовища, з урахуванням його потреб, є досить актуальною. Цілі та програмні результати навчання ОП передбачають врахування сучасних питань та потреб агропромислових підприємств регіону, а також функціонування природно-заповідних територій Харківської області. Фахівці екологічного спрямування сприятимуть досягненню стратегічних цілей, передбачених у “Стратегії сталого розвитку Харківської області (2021 – 2027 рр.)” (розділ VII п. 2, п. 3.2.4., п. 3.2.8.). При формуванні змісту ОП прийнято до уваги досвід подібних програм в інших ЗВО України: Полтавської державної аграрної академії і Миколаївського національного аграрного університету щодо включення до обов'язкових компонент таких дисциплін як “Хімія”, “Біофізика”, “Інженерна екологія”, “Радіобіологія”. На основі чого в ОП 2019 р. введено наступні ОК - ОК 34 “Хімія”, ОК 35 “Фізика з основами біофізики”, ОКП 13 “Інженерна екологія та техніка захисту довкілля”, ОКП 14 “Радіоекологія та радіобіологія” (АС, відповідь 2_3). На основі аналізу закордонних ОП екологічного спрямування Вермонтського університету (Вермонт, США), Університету екології та менеджменту (Варшава, Польща) було вирішено доповнити

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Компетентності і ПРН, передбачені Стандартом ВО зі спеціальності 101 “Екологія” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (<https://bit.ly/3vdORiF>), повністю відображені в ОП. При вдосконаленні ОП в 2020 р. до неї включено додаткові компетентності і програмні результати навчання з метою відображення особливостей ОП та надання їй унікальності. А саме: ФК14 Здатність ефективно використовувати техніку та біоенергетичний потенціал аграрного виробництва з метою підвищення стійкості агроєкосистем; ФК15 Здатність впроваджувати екологічно безпечні технології вирощування сільськогосподарської продукції та розробляти заходи з оптимізації сільськогосподарського виробництва; РН26 Володіти прийомами підвищення стійкості, збереження та відтворення природно-ресурсної бази агроєкосистем, сталого виробництва якісної біологічної продукції через ефективне використання техніки та біоенергетичного потенціалу аграрного виробництва; РН27 Знати природно-ресурсний потенціал, екологічні проблеми та шляхи їх вирішення у сільськогосподарському виробництві. Вони підкреслюють особливість та елементи унікальності ОП, відбивають тенденції розвитку спеціальності і галузі, співпадають з Місією ЗВО та дозволяють випускникам програми бути конкурентоспроможним на ринку праці. Всі визначені Стандартом ВО компетентності включені у ОП, а ПРН Стандарту забезпечуються обов’язковими компонентами ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі ОП відповідають місії та стратегії ХНТУСГ ім. Петра Василенка, а запропоновані програмні результати навчання направлені на формування компетентностей фахівця, спроможного вирішувати актуальні екологічні проблеми агропромислового виробництва в загальнодержавному і регіональному аспекті з урахуванням кращих вітчизняних і міжнародних практик. Роботодавці приймають активну участь у формуванні цілей та змісту ОП, її рецензуванні та реалізації.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкою стороною ОП є те, що при її розробці було враховано лише одиничний досвід іноземних університетів стосовно формування загальних компетентностей. Враховуючи активну міжнародну співпрацю ЗВО в царині вищої освіти, ЕГ рекомендує ширше впроваджувати кращі закордонні практики профільної підготовки фахівців в галузі екології.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має чітко сформульовані цілі, узгоджені з місією і стратегією ХНТУСГ. ОП задовольняє вимоги СВО зі спеціальності 101 “Екологія” першого (бакалаврського) рівня, розвивається в напрямку підготовки фахівців для потреб агропромислового комплексу держави. Простежується особливість ОП з елементами унікальності. Цілі та ПРН визначаються за сприяння лідерів галузі. Слабкою стороною ОП є залучення досвіду аналогічних програм лише щодо одного освітнього компоненту загальної підготовки. Перспективою вдосконалення ОП ЕГ бачить залучення до її змісту кращих міжнародних освітніх практик в галузі екології, що є цілком досяжним, враховуючи значну міжнародну співпрацю ЗВО в галузі вищої освіти. ЕГ дійшла до висновку, що в цілому всі підкритерії Критерію 1 характеризуються загальною відповідністю.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП та її ОК відповідають чинному законодавству та нормативним вимогам. Загальний обсяг ОП становить 240 кредитів ЄКТС, з них: 179 кредитів (74,6%) - обов'язкові ОК, 61 кредитів (25,6%) - вибіркові ОК. Всі 179 кредитів, виділених на обов'язкові ОК (148 кредитів - дисципліни, 18 кредитів - практики, 13 кредитів - виконання кваліфікаційної роботи), забезпечують формування компетентностей, визначених Стандартом ВО зі спеціальності 101 "Екологія" першого (бакалаврського) рівня.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Перелік ОК структурно поділений на цикли загальної (Ц1) та професійної і практичної (Ц2) підготовки. Ц1 включає 15 дисциплін, з них 12 обов'язкових (66 кредитів), 3 вибіркових соціально-гуманітарного і правового спрямування (9 кредитів), 4 вибіркові загально-технічного спрямування (12 кредитів). Ц2 – це 17 обов'язкових (82 кредити) і 9 вибіркових (40 кредитів) дисциплін. На обов'язкову практичну підготовку відводиться 18 кредитів (4 види практик), на виконання кваліфікаційної роботи - 13 кредитів. Перелік ОК логічний, дозволяє досягти цілей і ПРН ОП, відповідає загальним і фаховим компетентностям. Взаємопов'язаність ОК відображена у структурно-логічній схемі ОП, яка є збалансованою, враховує змістові зв'язки між ОК та забезпечує послідовність у їх вивченні. Навчальний план відповідає опису ОП і її структурно-логічній схемі. Навчання триває 8 семестрів, в семестрі 15 тижнів теоретичного навчання, 2 тижні сесії. Практики - по 6 тижнів в 2, 4 і 6-му семестрах, виконання кваліфікаційної роботи і агестація - 7 тижнів у 8-му семестрі. Всі ПРН ОП охоплені обов'язковими ОК. Більшість ОК за своїм змістом, відображені у силабусах, долучених до ВСО, без сумніву забезпечують досягнення віднесених до них ПРН. Крім того, ЕГ додатково проаналізувала матеріали, розміщені на Moodle, та робочі навчальні програми окремих дисциплін (ОКЗ 3, 4, 5, 8, 9 – АС, відповідь 1) і переконалась, що їх зміст також спроможний забезпечити досягнення визначених матрицею відповідності ПРН. При спілкуванні з ЕГ викладач Данченко І.О. пояснила, що при викладанні гуманітарних дисциплін робиться акцент на підготовку до професійної діяльності в галузі екології, розвиток комунікативних навичок та формування етичних цінностей. Формування загальних компетентностей забезпечує 12 обов'язкових та вибіркові дисципліни Ц1. Досягнення ПРН, які формують мовні компетентності, забезпечується обов'язковими ОК З2 ("Українська мова професійного спрямування" – 4 кредити) та ОКЗ 7 ("Іноземна мова професійного спрямування" – 16 кредитів) та факультативом "Інтенсивний курс іноземної мови". Контент дисциплін професійної та практичної підготовки забезпечує досягнення цілей і ПРН та має чітке спрямування на підготовку екологів для потреб сучасного агропромислового виробництва з урахуванням регіонального аспекту.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП відображає предметну область спеціальності 101 "Екологія", визначену Стандартом ВО. Об'єктами вивчення є структура і функціонування екосистем різних типів з акцентом на агроекосистеми (ОКЗ 9, ОКП 3 - 5, ОКП 11, 12). Теоретичну основу формування знань, умінь і навичок складає комплексна природничо-математична підготовка (ОКЗ 3 - 6, ОКЗ 9, 10, ОКП 1, ОКП 7). В змісті ОП передбачені ОК, які забезпечують вивчення понять і концепцій сучасної екології та їх використання для охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування (ОКЗ 9, ОКП 5, ОКП 9 - 17). Забезпечується формування знань і навичок з управління та регулювання екологічною діяльністю у сфері агропромислового виробництва (ОКЗ 11, ОКП 2, 6), збирання, обробки та інтерпретації результатів екологічних досліджень (ОКЗ 3, 10, ОКП 3, 8, 11). Формуванню ефективної комунікативної стратегії в галузі екології, відповідальності та автономності фахівця сприяють ОК загальної підготовки (ОКЗ 1, 2, 7, 8, 12). Наявність у структурі ОК навчально-ознайомлювальних, навчальної і виробничої практик направлені на оволодіння інструментами і обладнанням, необхідними для натурних, лабораторних та дистанційних досліджень будови та властивостей екосистем. Вибіркові ОК також відповідають предметній області з урахуванням індивідуальних схильностей і уподобань. При спілкуванні з ЕГ здобувачі високо оцінили направленість ОК на здобуття професії, а викладачі запевнили, що при формуванні змісту ОК враховують предметну область ОП.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Процедуру, порядок формування і зміст індивідуального НП здобувачів, особливості навчання за індивідуальним графіком, обов'язки кураторів по супроводу ІНП визначають "Положення про індивідуальний навчальний план здобувача ВО освітнього ступеня бакалавр і магістр", "Положення про формування варіативної складової навчальних планів освітніх програм" та "Інструкція по вибору дисциплін" (<https://bit.ly/3fFHR0v>;

<https://bit.ly/3vfdZ8E>; <https://bit.ly/3fDRTG7>). Вибіркові дисципліни вивчаються на 2 - 4 курсах, відображаються в ІНП здобувача (АС, відповідь 10). Їх обсяг складає 61 кредит (25,4% від загального обсягу ОП). Вибіркові ОК поділяються на три групи і пропонуються в залежності від спеціальностей. Представники студентського самоврядування пояснили таке обмеження необхідністю передумов для вивчення. Вибір вноситься в ІНП здобувача. Здобувачі запевнили ЕГ, що вибір самостійний і відповідає власним уподобанням. Вони добре розуміють процедуру, не відчують тиску і примусу, не бачать потреби у виборі дисциплін інших спеціальностей. Силабуси вибіркових ОК доступні на сайті ЗВО (<https://bit.ly/3wv4W3M>). Переліки I і II груп формують відповідні спеціалізовані кафедри, а III групи - випускова кафедра. Вони щорічно оновлюються і не містять тотожних за змістом дисциплін. В I групі запропоновано обрати 3 з 9 дисциплін соціально-гуманітарного і економічного характеру. II група забезпечує формування компетентностей, пов'язаних з аграрно-екологічною сферою, організацією професійної діяльності, задоволення особистих культурних потреб (4 з 12 дисциплін). З 27 дисциплін III групи здобувачі обирають 9. Це профільні дисципліни, які направлені на формування поглиблених знань, умінь та навичок в галузі екології агропромислового виробництва, раціонального природокористування тощо. Здобувачам на вибір пропонуються також 4 факультативи: "Фізичне виховання", "Кращі практики від лідерів галузі", "Практикум в студентських наукових гуртках і КБ", "Інтенсивний курс іноземної мови". Спількування у фокус-групі з представниками адміністрації продемонстрували, що на для здобувачів 2021 р. вступу в ЗВО змінена концепція формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів. Планується створити єдиний для всіх спеціальностей каталог вибіркових дисциплін, в якому вони будуть групуватись за змістом.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Практична підготовка здобувачів є обов'язковим ОК ОП і регламентується "Положенням про організацію освітнього процесу" (п. 6.5) і "Положенням про практичну підготовку". Координацію роботи з практичної підготовки і бази практик здійснює Центр практики, працевлаштування та кар'єри студентської молоді. Випускова кафедра розробляє наскрізну програму практики ОП, робочі програми і силабуси конкретних її видів (<https://bit.ly/3wGke5R>; <https://bit.ly/34gClml>; <https://bit.ly/34nxlHz>; АС, відповідь 9). В ОП та НП виділено 18 кредитів на навчально-ознайомлювальні практики з тваринництва і агрономії, навчальну практику з екології і виробничу (переддипломну) практику. ОКП 18 - 20 формують компетентності, направлені на розуміння предметної області, застосування теоретичних знань для вирішення практичних професійних завдань. Основними базами навчальних практик є дослідне господарство і колекційний розсадник ЗВО, лабораторії інститутів рослинництва, тваринництва, овочівництва і баштанництва (<https://bit.ly/2RJ6J6h>, <https://bit.ly/3uzru4T>). Ці практики включають також екскурсії до метеостанції, кінно-спортивної школи, об'єктів ПЗФ, очисних споруд та інших профільних підприємств і установ (<https://bit.ly/3bP9j1p>, <https://bit.ly/3oIQcvf>). Виробнича практика проходить відповідно до 18 чинних договорів про бази практики (з них 12 - довготермінові, 6 - однорічні), які за своєю сферою діяльності спроможні забезпечити досягнення цілей ОП і ПРН з урахуванням сучасних тенденцій в галузі (<https://bit.ly/3492eVd>). У структурі аудиторної складової дисциплін практичні заняття становлять 59%, а лабораторні - 6%. Окремі практичні заняття проводяться у виробничих умовах (АС, відповідь 5). Керівник і учасники-здобувачі повідомили ЕГ, що практичні навички наукових досліджень вони отримують під час занять наукового гуртка (факультатив-практикум). Інтерв'ю зі здобувачами показало, що форма організації практичної підготовки та її зміст повністю забезпечують набуття компетентностей, корисних в подальшій професійній діяльності. Роботодавці засвідчили свою участь у визначенні змісту практик, проведенні практичних занять і екскурсій і продемонстрували готовність до подальшої співпраці.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

У ЗВО приділяється достатня увага формуванню soft skills, що було підтверджено під час спілкування практично у всіх фокус-групах: з менеджментом ЗВО, здобувачами, студентським самоврядуванням і адмінперсоналом. На формування soft skills направлені обов'язкові ОК ("Історія української державності", "Українська та іноземна мови професійного спрямування", "Психологія продажів та переговорів", "Правові відносини в агробізнесі", "Вступ до фаху та академічна доброчесність"). За рахунок вибіркових дисциплін формуються навички комунікацій, автономності і відповідальності, громадянської свідомості і патріотизму ("Філософія критичного мислення та ділові комунікації", "Історія української культури", "Проблеми євроатлантичної інтеграції України" тощо). Лідерські якості, вміння працювати в команді, тайм-менеджмент формуються через групову роботу під час практичних занять, практик та факультативів ("Кращі практики від лідерів галузі", "Практикум в студентських наукових гуртках та конструкторських бюро"). Навички здорового способу життя та фізичного розвитку надаються на факультативі з фізичного виховання, який включає різні спортивні секції. На набуття здобувачами soft skills сприяє робота Центру практики, працевлаштування та кар'єри студентської молоді, психологічна служба, комітет у справах молоді і спорту (<https://bit.ly/3yt5Vo9>, <https://bit.ly/3ww8PoL>, <https://bit.ly/3vfd4rdP>). ННІ МСМ проводить цілеспрямовану роботу для формування у здобувачів навичок побудови успішної кар'єри (<https://bit.ly/3vdsTMw>), пропагує етичні принципи академічної діяльності (<https://bit.ly/3vdsSrW>). Поглибленню soft skills сприяє співпраця з громадськими організаціями та проведення різних заходів. Спільно з Професійною асоціацією екологів України проведена Всеукраїнська практична онлайн-конференція «Задля європейського зеленого курсу: наука+практика. Як синхронізувати знання і вимоги часу», де здобувачі разом з представниками влади, бізнесу і експертами-практиками обговорювали вплив політичних, соціальних і економічних реформ на взаємодію підприємства і

довкілля, особливості професійної та особистісної адаптації молодого фахівця-еколога до вимог ринку праці тощо (<https://bit.ly/2QHC6h4>).

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній, а професійна кваліфікація здобувачам не присвоюється, тому посилання в описі ОП на Національний класифікатор України: Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010 є надлишковим. В профілі ОП (Преамбула, Придатність до працевлаштування) з посиланням на Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010 (<https://bit.ly/3hSourx>) вказано, що фахівець буде підготовлений до таких посад, як: 1494 - менеджери (управителі) екологічних систем; 2211.2 – еколог, фахівець з екологічної освіти; 22652 – інспектор з охорони природи, інспектор із захисту рослин, технік (природознавчі науки), технік ґрунтознавець, технік-агрохімік; 22676 - інспектор з охорони природно-заповідного фонду; 22529 - інспектор державний із закупівлі та якості сільськогосподарських продуктів. Ці первинні посади належать до Розділу 1 “Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі)” і Розділу 2 “Професіонали” і вимагають від працівника наявності диплома про другий (магістерський) рівень вищої освіти.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Навчальне навантаження здобувачів і планування освітнього процесу регулюється “Положенням про організацію освітнього процесу”, “Положенням щодо розробки, структури та змісту навчального та робочого навчального планів підготовки здобувачів вищої освіти за освітніми ступенями бакалавр і магістр” та графіком навчального процесу, який затверджується ректором ХНТУСГ щорічно і розміщується на офіційному сайті ЗВО (<https://bit.ly/3oGx8Op>, <https://bit.ly/3bMYAVt>). НП передбачено 2974 аудиторних години (41,3%), 3296 годин самостійної роботи (45,8%) та 930 годин практики і атестації (12,9%). Розподіл тижневого аудиторного навантаження оптимальний (28 годин на 1-му і по 24 - на старших курсах). Обсяги СРС залежать від особливостей дисциплін і в середньому складають 52,6% (50,3% - цикл загальної підготовки, 53,0% - цикл професійної і практичної підготовки, 54,4% - вибіркова складова). Така структура сприяє формуванню у здобувачів автономності і відповідальності, забезпечує досягнення цілей ОП і ПРН. За графіком навчального процесу сумарна тривалість практик становить 18 тижнів (810 годин, відповідно до п. 2.4 “Положення щодо розробки, структури та змісту навчального та робочого навчального планів...”), визначений ОП сумарний обсяг практик (ОКП 18 - 21) становить 18 кредитів ЄКТС (540 годин, відповідно до ст. 1.1.14 ЗУ “Про вищу освіту” <https://bit.ly/3fIV3bA>). На виконання кваліфікаційної роботи без поєднання з аудиторним навантаженням виділено 4 тижні (180 годин) та 13 кредитів (390 годин). Таким чином, фактичне навантаження на здобувачів при проходженні практик менше, а на виконання кваліфікаційної роботи більше, ніж це передбачає внутрішній нормативний акт. В цілому по цих позиціях графіка навчального процесу має місце недовантаження здобувачів (990 годин за тижнями проти 930 годин за кредитами). Таке відхилення директор ННІ МСМ Власовець В.М. і начальник навчального відділу Бережна Н.Г. пояснили віддаленістю баз практик від міста та особливостями умов аграрних виробництв.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Навчання за дуальною формою на ОП не проводиться. ЗВО має дослідне господарство, яке може стати основою для розгортання дуальної освіти. Нині на його базі здобувачі можуть отримати робітничі професії (<https://bit.ly/3uHcWR9>). Під час зустрічі з ЕГ заступник директора з наукової роботи Інституту овочівництва і баштанництва Куц О.В. повідомив, що його установа потребує кадрів з екологічною підготовкою і готовка до співробітництва у тому числі і за дуальною формою.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Контент ОК забезпечує досягнення цілей і ПРН та демонструє чітку спрямованість на підготовку фахівців, спроможних вирішувати актуальні екологічні проблеми агропромислового комплексу. Сильною стороною ОП є наскрізний характер вивчення іноземної мови професійного спрямування (16 кредитів ЄКТС), яке триває протягом усіх чотирьох років навчання з поступовим переходом від загальних мовних компетентностей до акценту на фахове усне і письмове мовлення. Для кращого задоволення індивідуальних освітніх потреб здобувачів і розвитку soft skills практикується факультативна форма навчання, направлена на фізичний розвиток, поглиблення компетентностей з іноземної мови, виховання лідерських якостей та залучення до наукових досліджень.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Несуттєвим недоліком опису ОП є некоректне використання ДК 003:2010, тому рекомендується привести перелік первинних посад, можливих для випускників ОП “Екологія” першого (бакалаврського) рівня, у відповідність до вимог дескрипторів Державного класифікатора професій. Недоліком у фактичному навантаженні здобувачів є неузгодженість між тижневим навантаженням та графіком навчального процесу при плануванні практик і виконання кваліфікаційних робіт. ЕГ рекомендує усунути розбіжності між зведеним бюджетом часу в навчальному плані і обліковими одиницями навчального часу, визначеними нормативними актами ЗВО. Слабкою стороною ОП є прив’язані до спеціальності здобувача обмеження при виборі індивідуальної освітньої траєкторії, однак ЗВО продемонстрував чітку траєкторію вдосконалення забезпечення індивідуальних освітніх потреб, яка потребує завершення та відповідних змін у нормативному супроводі.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Підкритерії Критерію 2 в цілому відповідають вимогам. Зміст ОП чітко визначений і оптимально направлений на підготовку фахівців, спроможний вирішувати екологічні проблеми агропромислового виробництва. Практична підготовка проводиться у тісній співпраці з роботодавцями. ОП спроможна успішно формувати soft skills, динамічно розвивається у напрямку повного задоволення індивідуальних освітніх потреб здобувачів. Некоректне використання ДК 003:2010 не може суттєво вплинути на якість ОП, адже надання професійної кваліфікації не передбачено. Неточності у формуванні графіка навчального процесу не звужують академічних прав здобувачів і можуть бути усунені в робочому порядку. Запропонована ЗВО траєкторія вдосконалення формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами є зрозумілою і досяжною. Виявлені недоліки суттєво не впливають на якість надання освітніх послуг.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Прийом на ОП здійснюється відповідно до “Правил прийому до університету”, затверджених рішенням Вченої ради, які розміщені на офіційному веб-сайті ХНТУСГ (<https://bit.ly/3fcNnzu>). Правила прийому на навчання в ЗВО є доступними, зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Особливі умови вступу чітко визначені, відповідають чинному законодавству та нормативній базі МОН України. Інформація, викладена у розділі “Вступнику” на сайті ЗВО, є вичерпною (від вузькоспрямованого консультування до матеріалів фахових вступних випробувань), дозволяє ознайомитись з особливостями навчання і викладання у ЗВО. Відповідно до “Правил прийому” для вступу на навчання за ОП “Екологія” конкурсний відбір здійснюється на повний та скорочений терміни навчання (на базі ОКР “Молодший спеціаліст”). Зарахування на навчання за ОП “Екологія” на ОР “Бакалавр” з повним терміном навчання відбувалося за результати ЗНО (мінімальна кількість балів для допуску в конкурс 100). Для вступників на базі ОКР “Молодший спеціаліст”, відповідно до оприлюднених на сайті Правил прийому до ХНТУСГ, передбачено зарахування ЗНО з двох предметів та складання фахового вступного випробування. Програма фахового вступного випробування розміщена у відкритому доступі на сайті університету (<https://bit.ly/2ShSdT2>). Під час інтерв’ю здобувачі Савченко Е. та Стешенко Г., які навчаються за скороченим терміном, повідомили ЕГ, що правила прийому та зміст фахових вступних випробувань не викликали проблем і були прозорими та зрозумілими. Абітурієнти мають можливість проходити підготовчі курси заочною і дистанційною формами навчання та отримувати додаткові бали. ЕГ встановлено, що правила прийому на навчання визначаються з урахуванням особливостей і основного фокусу ОП “Екологія”. Обмежень, привілеїв та дискримінації щодо доступу до навчання на ОП “Екологія” ЕГ не виявлено.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Вступ на ОП здійснюється за конкурсними пропозиціями: екологія, екологічно-ощадні технології, інженерна екологія та ресурсозбереження; екологічний менеджмент та безпека екологічного середовища. Конкурсний бал враховується за допомогою вагових коефіцієнтів, узгоджених зі специфікою ОП. Конкурсний бал для вступу на основі повної ЗСО включає бали ЗНО (1. Українська мова; 2. Біологія; 3. Історія України, або Іноземна мова, або

Фізика, або Математика, або Географія, або Хімія), середній бал атестату, бал за успішне закінчення підготовчих курсів ЗВО та оцінку мотиваційного листа. Для вступу на основі ОКР “Молодший спеціаліст” конкурсний бал - це сума балів ЗНО (1. Українська мова; 2. Математика або Історія України) та оцінки фахового вступного випробування. Програма фахового вступного випробування, після перегляду, оновлення, затвердження головою приймальної комісії та фахової атестаційної комісії, розміщується у відкритому доступі на сайті ЗВО (<https://bit.ly/2ShSdT2>). ЕГ виявила неузгодженість різних позицій профілю ОП між собою та Правилами прийому до ЗВО. В пункті “Тип диплому та обсяг ОП” вказано, що обсяг ОП на базі “Молодшого спеціаліста” становить 180 кредитів, а в пункті “Передумови вступу” вказано, що умови вступу регулюються Правилами прийому до ХНТУСГ. Відповідно до них (<https://bit.ly/3hPhPRY> ; Додаток 1), скорочений термін навчання на ОП становить 1 р. 10 м. Це не суперечить Стандарту ВО (<https://bit.ly/3fenkYJ>), який дозволяє ЗВО визнати та перезарахувати не більше ніж 120 кредитів, отриманих в межах попередньої ОП підготовки молодшого спеціаліста. Під час відеоконференції ЕГ отримала роз'яснення від директора ННІ МСМ Власовця В.М. та заступника секретаря Приймальної комісії Міленіна А.М. щодо процедури перезарахування навчальних досягнень, здобутих на ОКР “Молодший спеціаліст”. Вступникам протягом 1-го семестру надається можливість ліквідації академізми шляхом перезарахування та перескладання ОК. Заяву здобувача розглядає експертна комісія, яка приймає рішення щодо дисциплін, які перезараховуються на основі порівняння додатка до диплому і НП ОП “Екологія” (АС, відповідь 11). Оцінку досягнутих ПРН ОП “Екологія” та співставлення ОК з вивченими на попередньому рівні дисциплінами проводить експертна комісія кафедри АЕ, до якої входять провідні фахівці з числа НПП Приклади витягів з протоколів долучені до звіту ЕГ (Додаток 2, 3). Поцедуру було підтверджено здобувачкою Савченко Е. під час інтерв'ю.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, регламентуються “Положенням про академічну мобільність студентів та викладачів” та “Положенням про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці” (<https://bit.ly/3fEUtMe>; <https://bit.ly/3bNQUL0>). Вимоги до процедури визнання результатів навчання чітко визначені, зрозумілі та відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Лісабонській конвенції). Процедура перезарахування включає в себе написання здобувачем ВО заяви на ім'я директора ННІ та порівняння результатів раніше складених здобувачем дисциплін згідно з індивідуальним навчальним планом (відповідність змісту дисципліни ОП, загальний обсяг у годинах та кредитах ЄКТС, форми підсумкового контролю). Рішення про перезарахування може прийматися одноособово директором ННІ при співпадінні кількості кредитів та назви дисципліни, або на підставі висновку експертної комісії відповідної кафедри. Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти є чіткими і зрозумілими та знаходяться у відкритому доступі на сайті ЗВО, але практики їх застосування на ОП “Екологія” не було. Під час спілкування з менеджментом ЗВО були висвітлені наміри залучати до навчання на ОП студентів-іноземців. За словами ректора ХНТУСГ Нанки О.В., є такий досвід на інших спеціальностях, а міжнародні партнери виявляють зацікавленість у підготовці фахівців з екології.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів регламентовані в “Положенні про визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті” (<https://bit.ly/3fdCayL>). Вони визначають порядок і процедуру визнання і не містять дискримінаційних положень. Умовою визнання результатів неформальної освіти є наявність офіційного документу про її результати. Критеріями визнання є встановлена спеціальною комісією відповідність між ПРН з ОК, передбачені ОП, та змістом заходу неформальної освіти. Здобувачі під час зустрічі підтвердили обізнаність щодо можливостей зарахування результатів неформальної освіти, але не виявили зацікавленості щодо її реалізації. Прикладів практичної реалізації визнання результатів неформальної освіти на даній ОП не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Активна і ефективна робота з абітурієнтами, підготовчі курси з використанням дистанційних технологій забезпечує стабільне зростання контингенту студентів на ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Несуттєвим недоліком є неузгодженість окремого елемента опису ОП з Правилами прийому та особливостями навчання на базі ОКР “Молодший спеціаліст”. ЕГ пропонує гаранту привести у відповідність профіль ОП з внутрішніми нормативними документами ЗВО та практикою їх реалізації.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Реалізація ОП базується на чітких і зрозумілих процедурах доступу до навчання, які ефективно поширюються і підтримуються заходами, направленими на залучення абітурієнтів до вступу. В ХНТУСГ розроблені, але не практикуються на ОП “Екологія”, прозорі процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти та на неформальних засадах. Виявлена під час АЕ неузгодженість щодо особливостей навчання на базі ОКР “Молодший спеціаліст” є несуттєвим недоліком і може бути виправлена при поточному перегляді ОП.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Навчання за ОП здійснюється за денною та заочною формами (на базі ЗСО та ОКР “Молодший спеціаліст”). ОП сформована з 34 обов'язкових ОК (29 - дисципліни, 4 - практики, 1 - виконання кваліфікаційної роботи) і 16 вибіркових ОК (всі - дисципліни). В структурі дисциплін частка СРС складає 55,6%. Аудиторні проводяться у формі лекцій (35%) і практичних занять (59%). Лабораторні заняття (6%) - з ОКЗ 4, 5. Курсові роботи НП ОП не передбачені. Здобувачі не виявили зацікавленості до введення в НП курсових і лабораторних робіт. Під час зустрічі доц. Гриньова Я.Г. висловила думку про доцільність включення в НП лабораторних робіт з фахових дисциплін, а проф. Пузік В.К. запевнив ЕГ, що ресурси кафедри достатні для їх проведення. Форми і методи навчання в особливих умовах (карантин) регламентуються “Тимчасовим положенням про організацію освітнього процесу з використанням дистанційних технологій в умовах карантину” (<https://bit.ly/2RPVAAX>) Відповідальний за дистанційне навчання Галич І.В. повідомив ЕГ, що для його проведення застосовуються різні ресурси (Google Meet, Moodle, соціальні мережі тощо), створені навчальні відео. Викладачі підтвердили, що їм надавалась консультативна допомога в наповненні ресурсів. ЕГ переконалась, що методи навчання і викладання спроможні забезпечити досягнення цілей і ПРН. Різні типи лекції формують ПРН, направлені на знання та розуміння теоретичних засад і здобутків сучасної науки. Під час практичних занять досягаються ПРН, необхідні для формування професійних умінь і навичок, набуття soft skills. Практикуються дискусії, дослідні завдання, кейси і проекти для міні-груп, підготовка доповідей і презентацій, використання відео, мозкові штурми. Окремі практичні заняття з фахових дисциплін проводяться в умовах виробництва (АС, відповідь 5). В фокус-групах було підтверджено дотримання принципів академічної свободи та студентоцентрованого підходу при виборі форм і методів навчання і викладання. Здобувачі засвідчили, що під час виконання завдань вони вільно обирають теми доповідей і повідомлень, приймають участь у дискусіях і обговореннях. Викладачі самостійно обирають методи викладання, форми проведення занять, модульну структуру, способи досягнення ПРН, використовують особистий професійний досвід. Особливості навчання на заочній формі визначені п. 4 “Положення щодо розробки, структури та змісту навчальних та робочих навчальних планів...” (<https://bit.ly/348OMk6>). В НП заочної форми (Додаток 4) включені всі ОК ОП, крім практики, яка проводиться за місцем роботи. Частка СРС збільшена до 75%. За поясненням директора ННІ МСМ Власовця В.М., навчання здобувачів за скороченим терміном, після вирівнювання ІНП, аналогічне такому що і на відповідних курсах повної форми.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Вичерпна інформація щодо цілей, змісту і ПРН наведена в профілі ОП і розміщена на сайті ЗВО (<https://bit.ly/3bOlyLA>). Силабуси обов'язкових ОК (<https://bit.ly/346MZMG>) та каталог силабусів вибіркових дисциплін (<https://bit.ly/2TeJKAD>) знаходяться у вільному доступі та щорічно оновлюються. Робочі навчальні програми є нормативним документом ЗВО (п. 3.2.3 “Положення про НМК дисциплін” <https://bit.ly/34aymb5>), їх форма, зміст, порядок затвердження і оновлення регламентуються даним Положенням. Силабуси містять інформацію про курс і мету його вивчення, компетентності, ПРН, методи навчання і співробітництва, способи оцінювання і формування підсумкової оцінки, тематику, список літератури, службову інформацію (контакти, графік консультацій тощо). Аналіз змісту силабусів обов'язкових ОК виявив ряд неточностей і помилок. Наприклад, ПРН не відділені від результатів конкретних дисциплін (ОКЗ 4, 11, ОКП 5, 7), вказані лабораторні роботи, не передбачені

НП (ОКЗ 10, ОКП 12, 15), в підсумкову оцінку не включені результати іспитів (ОКЗ 6, ОКП 3, 4, 7, 10, 13, 16, 17). Викладачі пояснили такі розбіжності і помилки тим, що силабуси - це нова і до кінця не відпрацьована форма, а повна інформація про ОК міститься в РНП. Ознайомившись з РНП, розміщеними на платформі Moodle та долученими на запит до АС (АС, відповідь 1), ЕГ встановила, що вони більш релевантно відображають інформацію цілей, ПРН, змісту та особливостей оцінювання навчальних досягнень в межах ОК. Фахівець з забезпечення якості ВО Колпаченко Н.М. повідомила ЕГ про завершення розробки нових форм силабусів, які враховують особливості ОК ОП та є більш інформативні. Під час зустрічі зі здобувачами було встановлено, що основну інформацію щодо цілей, змісту, ПРН і особливостей оцінювання в межах окремих ОК студенти отримують від викладачів на першому занятті та від кураторів. Таку форму інформування здобувачі вважають достатньою і повною.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ОП “Екологія” демонструє ефективну стратегію поєднання навчання і досліджень. На дослідному полі кафедри АЕ викладачі і студенти досліджують екзометаболіти рослин і міжвидову взаємодію, екологічні особливості агротехнологій, інтродукцію нових для України видів культурних рослин (<https://bit.ly/3hJ3IxA>; <https://bit.ly/2Rym3mt>; <https://bit.ly/3fBgVWu>). Проф. Любимова Н.О. поділилась досвідом роботи наукового гуртка “Екологія”, за результатами роботи якого здобувачі підготували тези на конференції. На базі ННІ МСМ функціонують навчально-науковий центр “John Deere Training Center” та навчально-наукова лабораторія “CASE IH Education”, де на сучасному обладнанні студенти вивчають екологічні наслідки інтенсивного аграрного виробництва. Дослідження мають комплексний характер і поєднують інтереси студентів різних спеціальностей (<https://bit.ly/3wupgID> ; <https://bit.ly/3уухAm6>). Для проведення практичних занять використовується матеріальна база Інститутів рослинництва, овочівництва і баштанництва, тваринництва НААНУ. Представники цих установ продемонстрували зацікавленість у залученні студентів-екологів до наукових досліджень в галузі органічного землеробства, екологізації селекції, біотехнологій, високо оцінили перспективи співпраці. Директор Інституту рослинництва Кобизева Л.Н. розповіла ЕГ про участь НПП в консультуванні аграріїв та рецензуванні наукової роботи установи. За результатами досліджень 10 здобувачів підготували і опублікували тези на п’яти міжнародних і всеукраїнських НПК. Здобувач Савченко Е. посіла III місце на міжвузівському конкурсі студентських наукових робіт за дослідження “Органічна ферма майбутнього” (АС, відповідь 17).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Протягом трьох років існування ОП зазнавала суттєвих змін у своєму наповненні. Вдосконалення і осучаснення змісту освіти виразилось у зміні перерліку ОК, їх обсягу, уточненні назв дисциплін, перегляду модульної структури, включенні нових тем лекцій і практичних занять (<https://bit.ly/3hMzs4X> ; АС, відповідь 1). Збільшення вдвічі обсягу ОКЗ 2 дозволило посилити акцент на навички комунікації іноземною мовою, включити 3 лекційні теми фахового спрямування. Після зміни назви ОКЗ 6 з “Біологія” на “Біологія з основами генетики” зі змісту дисципліни вилучено модуль по систематиці живих організмів і розширено модулі з цитології та генетики. З метою формування актуальних навичок, необхідних для професійної діяльності в сфері екології, в ОКЗ 10 шляхом перерозподілу збільшено години практичних занять для вивчення пакетів прикладних програм для роботи з базами даних і цифрової картографії. Перегляд ОКП 1 супроводжувався зміною назви, збільшенням обсягу, розширенням змісту та включенню актуальних тем, присвячених глобальним змінам клімату та особливостям клімату урбанізованих територій. ОКП 5 уточнено в аспекті агроєкосистем і диференційовано на 3 окремі блоки. В ОКП 9 включено актуальну для екологів тему з біоіндикації якості середовища. Після зміни назви ОКП 17 з “Охорони та захисту природних ресурсів” на “Охорону та раціональне використання природних ресурсів” в дисципліну включені теми по впливу автотранспорту на стан НПС. На зустрічі з академічним персоналом проф. Любимова Н.О. повідомила ЕГ, що при викладанні ОКЗ 9 і ОКП 16 вона використовує відеоматеріали, які знайомлять здобувачів з роботою профільних лабораторій провідних університетів світу. Доц. Криштоп Є.А. поділився досвідом ознайомлення студентів з сучасними практиками поводження з відходами агросфери (ОКП 10) на прикладі утилізації біомаси нової олійної культури сафлори, інтродукцію якої в агровиробництво досліджує колектив кафедри АЕ.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов’язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ЗВО має досвід міжнародної співпраці та академічної мобільності. Укладені угоди з університетами ЄС, Китаю, Турції, Малайзії, пострадянських та інших країн щодо спільної підготовки здобувачів, академічного обміну та проведення досліджень (АС, відповідь 14). В ЗВО працює підготовче відділення і здійснюється навчання іноземних студентів (<https://bit.ly/3ugMzhp>). На даний момент 10 НПП ЗВО викладають в університетах Польщі, а 20 студентів економічних спеціальностей взяли участь в академічному обміні в університетах Німеччини. Завідувач кафедри ЕА Пуз'ік В.К. розповів ЕГ про особистий досвід викладання в Камбоджі, США, Німеччині. Ректор ЗВО Нанка О.В. повідомив ЕГ, що міжнародна співпраця в рамках ОП “Екологія” запланована з Університетом прикладних наук в Нісі (Польща). НПП, залучений до ОП, демонструє високу спроможність до інтернаціоналізації освітньої і наукової діяльності - 8 осіб мають сертифікат про знання іноземної мови рівня B2, 7 осіб проходили міжнародне стажування

(АС, відповіді 6, 13). Інформаційне забезпечення інтернаціоналізації освітньої і наукової діяльності викладачів і студентів, за повідомленням директорки бібліотеки Ніколаєнко Н.М., підтримується через безкоштовний доступ до наукових джерел, наданих ЗВО видавництвом Springer Link (понад 500 видань) (<https://bit.ly/3wqQZne>), до ScienceDirect і Scopus (<https://bit.ly/3fz1wpu>). Відсутність практики міжнародної академічної мобільності здобувачів ОП “Екологія” проректор з НПР та міжнародних зв’язків Вітковський Ю.П. пояснив комунікативними проблемами та неузгодженістю програм. Для подолання труднощів створені умови щодо покращення мовної підготовки: працюють безкоштовні курси, на ОП “Екологія” вдвічі збільшили обсяг дисципліни “Іноземна мова професійного спрямування”, функціонує факультатив з інтенсивного курсу іноземної мови.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Практикується проведення практичних занять з дисциплін циклу професійної підготовки в виробничих умовах профільних підприємств, на базі провідних аграрних науково-дослідних інститутів та об’єктів природно-заповідного фонду.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкою стороною ОП є незначна кількість лабораторних робіт та повна відсутність курсових робіт, рекомендується включити в навчальний план лабораторні роботи з дисциплін професійної підготовки, що дозволить посилити практичну підготовку здобувачів. Незначним недоліком є нечіткість інформації про ПРН освітньої програми в силабусах окремих обов’язкових дисциплін, що ускладнює інформування учасників освітнього процесу щодо них, ЕГ рекомендує гаранту ОП і менеджменту якості ВО посилити контроль за змістом силабусів та покращити якість інформування здобувачів в межах окремих ОК. Слабкою стороною ОП є відсутність практики міжнародної академічної мобільності здобувачів, ЕГ рекомендує спрямувати зусилля гаранта та групи забезпечення ОП на розробку конкретних програм міжнародного академічного обміну з участю здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Форми і методи навчання та викладання сприяють досягненню цілей і програмних результатів ОП, ґрунтуються на співпраці з профільними науковими установами, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу. Змістове наповнення освітніх компонентів формується на засадах академічної свободи з урахуванням сучасних прогресивних практик та наукових здобутків викладачів. Запропоноване ЕГ включення в навчальний план підготовки лабораторних і курсових робіт спроможне посилити практичну підготовку фахівців. Потребує вдосконалення система інформування здобувачів щодо особливостей навчання і викладання. ЗВО докладає зусиль для реалізації міжнародної академічної мобільності здобувачів, а запропоновані заходи дозволять з часом вирішити це питання. Слабкі сторони не мають суттєвого впливу на якість ОП, а запропонована траєкторія їх усунення є цілком досяжною.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Проведення контрольних заходів регламентує “Положення про організацію і проведення поточного і семестрового контролю, критерії оцінювання знань та апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів” (<https://bit.ly/2QLki4R>). Дане Положення не містить чітких критеріїв оцінювання навчальних досягнень (який рівень знань вимагає та чи інша оцінка), а лише шкали співставлення оцінок. Інформація щодо критеріїв оцінювання результатів вивчення дисциплін наведена в додатку Б “Положення про навчально-методичний комплекс дисципліни” (зразок робочої навчальної програми) (<https://bit.ly/3vzhz6af>). Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи бакалавра ОП “Екологія” затверджені на засіданні кафедри АЕ (Додаток 5). В методичних вказівках щодо її виконання та нормативних актах ЗВО вони відсутні. Окремим положенням визначені особливості оцінювання в умовах карантинних обмежень (<https://bit.ly/34cgCMs>). Перевірка навчальних досягнень студента для

окремих ОК проводиться у формі поточного, модульного та семестрового контролю, на основі яких ставиться підсумкова оцінка. Оцінка з екзамену є обов'язковою складовою загальної підсумкової оцінки з дисципліни (п.6.6.2 “Положення про організацію освітнього процесу” (<https://bit.ly/3fEVunB>). В той же час, в силабусах окремих ОК вказано, що підсумкова оцінка формується з результатів поточного/модульного контролю та/або результатів виконання індивідуальних завдань без інформації щодо врахування оцінки за іспит (ОКЗ 2, 6, 9, 10, ОКП 3, 4, 7, 13, 16, 17). Система розподілу балів в межах ОК приведена в РНП. Під час зустрічі з ЕГ здобувачі повідомили, що про контрольні заходи і систему оцінювання вони дізнаються від викладачів на початку вивчення дисципліни та кураторів. Аналіз змісту тестових завдань та екзаменаційних білетів засвідчує їх валідність щодо змісту дисциплін і ПРН (АС, відповідь 4). Надійність перевіряється зрізами залишкових знань, які проводяться відповідно до “Положення про проведення ректорського контролю знань студентів”, а їх результати аналізуються і доводяться до загалу на сайті ЗВО (<https://bit.ly/3ueURGo>).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Формою атестації здобувачів ОП є кваліфікаційна робота, що повністю відповідає вимогам Стандарту ВО зі спеціальності 101 “Екологія” першого (бакалаврського) рівня ВО. У поточному навчальному році атестація проводиться вперше для здобувачів, які навчалися за скороченим терміном. Формування і роботу екзаменаційної комісії та порядок проведення атестації в ЗВО регламентує “Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти” (<https://bit.ly/3fDuCEV>). Тематика кваліфікаційних робіт відповідає предметній області та цілям ОП і дозволяє оцінити ступінь досягнення ПРН ОП. Керівники кваліфікаційних робіт мають науковий ступінь, вчене звання та достатній академічний і професійний досвід (АС, відповідь 10). Відповідно до “Положення про перевірку наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних робіт на наявність академічного плагіату” (<https://bit.ly/3fEX3lt>), всі атестаційні роботи проходять перевірку на дотримання академічної доброчесності (Додатки 6). Наявні методичні вказівки до виконання кваліфікаційної роботи описують її структуру, процедуру виконання і захисту, чітко визначають допустимі рівні оригінальності. Під час зустрічі з ЕГ здобувачка Стешенко Г. розповіла, що в співпраці з керівником вона розробила траєкторію усунення надлишкових співпадінь при доопрацюванні роботи (відсоток не перевищував допустимі).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Види контрольних заходів, особливості їх організації і проведення, зарахування результатів, процедури перескладання та апеляції визначені в “Положенні про організацію освітнього процесу” (п.6.6) та “Положенні про організацію і проведення поточного і семестрового контролю, критерії оцінювання знань та апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів”, які доступні для загалу на офіційному сайті ХНТУСГ (<https://bit.ly/3hOR6VO>, <https://bit.ly/3bMRcJw>). В особливих умовах (карантин) вони доповнюються “Положенням про організацію поточного і семестрового контролю та атестацію здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій” (<https://bit.ly/3wHlsxJ>). Поточний і модульний контроль здійснюється викладачем під час занять і враховується при формуванні підсумкової оцінки. Семестровий контроль є обов'язковим способом оцінювання ступеню сформованості компетентностей. Екзамени проводяться викладачем в усній або письмовій формах, а залік - в тестовій формі. Процедура апеляції чітко визначена в п. 4 відповідного Положення. Оскарження результатів оцінювання відбувається за заявою на апеляційній комісії, яка створюється наказом ректора ЗВО. Система попередження та вирішення конфліктів базується на “Положенні про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій учасників освітнього процесу” (<https://bit.ly/3hPKo1O>) та “Антикорупційній програмі” (<https://bit.ly/3bRpVHb>). На зустрічі з ЕГ здобувачі продемонстрували обізнаність з процедурою вирішення конфліктів при проведенні контрольних заходів, але вони самі з такими проблемами не стикались і вважають оцінювання результатів навчання справедливим і об'єктивним. Опитування щодо контрольних заходів та оцінювання проводить Сектор забезпечення якості ВО через сайт ЗВО (<https://bit.ly/2SoA9Xz>). За свідченням представників студентського самоврядування, вони приймають участь у розробці анкет та обговоренні результатів опитування.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності викладені в “Положенні про академічну доброчесність учасників освітнього процесу” (<https://bit.ly/3bOHyuT>). На сайті ЗВО розміщені методичні матеріали

щодо академічної доброчесності (<https://bit.ly/3wuAgPT>). Зацікавлені особи можуть в рамках українсько-данського проекту ПРООН пройти онлайн-курс “Конфлікт інтересів: треба знати! Від теорії до практики”, набути теоретичні знання та практичні навички щодо конфліктів і зв'язаних з цим обмеженнями та отримати сертифікат (<https://bit.ly/34dNxAg>). Голова комісії з питань академічної доброчесності Заїка С.О. проінформувала ЕГ, що на основі Кодексу честі ХНТУСГ всі здобувачі і викладачі підписують декларацію про вмотивовану згоду на дотримання етичних норм в освітній діяльності. Перевірка на плагіат є обов'язковою умовою наукових публікацій і атестації здобувачів (<https://bit.ly/3fexnNf>). Для перевірки на плагіат укладена угода з ТОВ “Антиплагіат” (Додаток 7). Перевірку проводять уповноважені особи навчальних підрозділів. За словами Заїки С.О. випадків плагіату і фальсифікацій в ЗВО не було. Здобувачі в фокус-групі продемонстрували обізнаність з процедурою перевірки на плагіат, розуміють необхідність дотримання норм академічної доброчесності та знають про свої права і обов'язки в цій царині. Голова етично-фахової комісії Бобловський О.Ю. повідомив ЕГ, що комісія створена 5 років тому для вирішення проблем і конфліктів при реалізації освітнього процесу. Для звертань і скарг є звичайна і електронна “Скринька довіри”. Комісія розглядає скарги, реагує на них і перевіряє ефективність вжитих заходів. Був приведений конкретний приклад вирішення конфлікту академгрупи і викладача іноземної мови. За свідченням представників студентського самоврядування, фахово-етична комісія діє у тісній співпраці з ними. Студентський актив має доступ до скриньки довіри. Проблеми, пов'язані з порушеннями етичних норм під час навчання вирішуються також Психологічною службою ЗВО. Керівник служби Данченко І.О. навела приклад вирішення конфлікту між студентами і викладачем, який виник під час дистанційного навчання. Була проведена роз'яснювальна робота, викладача направили на підвищення кваліфікації з педагогічної майстерності.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

В ЗВО розроблена чітка процедура і створена дієва система забезпечення академічної доброчесності до якої залучені всі учасники освітнього процесу. Над забезпеченням академічної доброчесності ефективно працюють етично-фахова комісія і психологічна служба.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкою стороною реалізації ОП є нечітке представлення критеріїв оцінювання результатів контрольних заходів та атестації у внутрішніх нормативних документах та силабусах ОК. ЕГ рекомендує ЗВО доповнити відповідні положення чіткими критеріями того, що має виявляти здобувач для одержання відповідної оцінки при складанні екзаменів та захисті кваліфікаційної роботи, а гаранту ОП проконтролювати їх відображення в силабусах.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Форма проведення та зміст контрольних заходів спроможні встановити ступінь досягнення здобувачами програмних результатів навчання. Процедура проведення оцінювання навчальних досягнень чітка і зрозуміла. Форма атестації здобувачів відповідає вимогам Стандарту вищої освіти зі спеціальності 101 “Екологія” першого рівня ВО. В ЗВО створена прозора і ефективна система забезпечення академічної доброчесності, з якою добре ознайомлені учасники освітнього процесу. Здобувачі обізнані з системою оскарження результатів оцінювання. Нечітке представлення критеріїв оцінки конкретних навчальних досягнень здобувачів є слабкою стороною ОП, але запропонована траєкторія його покращення досяжна, а її запровадження сприятиме підвищенню якості освітньої програми. В цілому ЕГ дійшла до висновку, що всі підкритерії Критерію 5 характеризуються загальною відповідністю.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз ВСО та інформації на сайті кафедри агротехнології та екології (<https://bit.ly/3uAOosL>) засвідчив відповідність академічної кваліфікації НПП ОК, які вони забезпечують. Підтвердженням є наявні дипломи про вищу освіту,

дипломи про наукові ступені, атестати про вчені звання. Виходячи з наведеної інформації про досвід роботи, наукові публікації, підручники і навчальні посібники, методичні розробки можна стверджувати, що викладачі спроможні забезпечити реалізацію ОП та ПРН, мають відповідну академічну та професійну кваліфікацію. В ОП задіяні 20 осіб, з них 20% доктори наук, 60% – кандидати наук, 20% – особи без наукового ступеня. За вченим званням: 10% складають професори, 50% – доценти. У 8 викладачів наявні сертифікати про володіння іноземною мовою рівня B2, 80% мають публікації у наукометричній базі даних Scopus. Середній вік викладачів, які забезпечують ОК загальної підготовки становить 55 років, а професійної - 46 років, з них 75% - жінки, 25% - чоловіки (АС, відповідь 6). До наукового керівництва кваліфікаційними роботами бакалаврів залучаються виключно викладачі з науковим ступенем (АС, відповідь 10). Гарант ОП Чалая О.С. повідомила ЕГ, що мала місце заміна з поважних причин проф. Спольніка О. І., що викладав ОКЗ 5 “Фізика з основами біофізики” доц. Каліберду Л.М., інформація про яку долучена до АС і врахована при аналізі (АС, відповідь 7).

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедури конкурсного добору викладачів прозорі і регламентуються положеннями “Про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників ХНТУСГ” (<https://bit.ly/2SkCrqw>), “Про конкурсну комісію при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників ХНТУСГ” (<https://bit.ly/3vjqrw7>). Уся необхідна інформація про наявність вакансій та порядок проведення конкурсного відбору розміщена на сайті університету у відкритому доступі в розділі “Конкурсний відбір на заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників” (<https://bit.ly/3ugDG7m>). Під час відеоконференції начальник відділу кадрів Харчевнікова Л.С. ознайомила ЕГ з процедурою. Конкурс на заміщення посади НПП оголошується наказом ректора ЗВО. Забезпечення відповідного рівня професіоналізму для успішної реалізації ОП зумовлено врахуванням при прийнятті на вакантні посади працівників з відповідним науково-педагогічним стажем, навчально-методичними працями, публікаціями у фахових наукових виданнях, а також у виданнях, що індексуються міжнародними наукометричними базами Scopus і/або Web of Science. Для оцінки рівня професійної кваліфікації претендента, йому може бути запропоновано провести лекційне або практичне заняття у присутності НПП ЗВО. У результаті спілкування ЕГ з НПП виявлено, що процедури конкурсного добору викладачів у цілому є прозорими та дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму претендентів відповідно до їх академічної кваліфікації за дисциплінами ОП. Проблем або конфліктних ситуацій під час добору викладачів не було.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Залучення роботодавців до освітнього процесу відбувається на основі двосторонніх договорів між ЗВО та Харківським регіональним центром з гідрометеорології, Інститутом рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН, ННЦ “Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського”, Інститутом тваринництва НААН, Департаментом захисту довкілля та природокористування, ДУ “Український науково-дослідний інститут екологічних проблем”, ІВП “Енергоочистка”, ГС “Професійна Асоціація екологів України” (<https://bit.ly/3ui2wni>). Наведені установи виступають базами практик, проводять відкриті лекції, ознайомчі та навчальні екскурсії. НПП, залучений до ОП, має можливість проходити підвищення кваліфікації. Наприклад, в Інституті рослинництва пройшли курси з підвищення кваліфікації Калінін Є. І., Безпалько В. В. (АС, відповідь 13). На базі ННІ МСМ створена Експертна рада роботодавців як дорадчо-консультативний орган для покращення організації та реалізації освітнього процесу (<https://bit.ly/3wui5r5>; АС, відповідь 15). Під час відеоконференції з роботодавцями було підтверджено тісну співпрацю з кафедрою АЕ, що пов'язана з проведенням спільних наукових досліджень, включенням до складу Атестаційної комісії. Директор Інституту рослинництва Кобизєва Л.Н. повідомила, що НПП кафедри бере участь у семінарах та курсах підвищення кваліфікації для виробничників, надає консультації. У лабораторії інтродукції та зберігання генетичних ресурсів рослин ІР к.б.н, п. н. с. Богуславський Р.Л. провів лекцію про порядок приймання та закладки на зберігання насіння зразків генофонду у Національне сховище (<https://bit.ly/3fAkImM>). Спеціалісти Харківського регіонального центру з гідрометеорології Драч Н.В., Слизько Т.М. та Хорунж М.Н. провели заняття про порядок визначення забруднення поверхневих вод і повітря, максимальної гігроскопічності, механічного складу ґрунту та визначення вологості в'янення рослин (<https://bit.ly/3ferT5I>). Здобувачі ВО підтвердили факт проведення виїзних екскурсій, практичних занять, відкритих лекцій, під час яких вони мали можливість наочно ознайомитися з сучасними методами досліджень у профільних наукових лабораторіях.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Кафедра АЕ в рамках ОП проводить роботу у напрямку розширення співпраці з професіоналами-практиками з метою залучення їх до аудиторних занять. На зустрічі з ЕГ заступник директора Інституту овочівництва і баштанництва НААН України Куц О.В., на прохання завідувача кафедри Пузіка В.К., підготував і планував провести лекцію, але через об'єктивні причини не зміг реалізувати свої плани. Інші присутні на відеоконференції представники роботодавців також не заперечували проти продовження співпраці у цьому напрямку. На час АЕ досвіду залучення фахівців-практиків до проведення аудиторних занять не було.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ХНТУСГ сприяє професійному розвитку викладачів, керуючись положеннями “Про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників” (<https://bit.ly/3bSQzON>) та “Про академічну мобільність студентів і викладачів” (<https://bit.ly/3fir9Ec>). Підвищення кваліфікації НПП проводиться не рідше одного разу на 5 років обсягом не менше 6 кредитів. Основні види: навчання за програмою підвищення кваліфікації, участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах, стажування. Як і як підвищення кваліфікації визнається участь у програмах академічної мобільності та наукове стажування, здобуття наукового ступеня та другої вищої освіти. Підвищення кваліфікації НПП проводиться за відповідними програмами за накопичувальною системою. Координація та організація вдосконалення педагогічної майстерності здійснюється Інститутом післядипломної освіти (<https://bit.ly/3ugnF1n>). НПП можуть підвищувати кваліфікацію не лише в Україні, але і за кордоном на підставі договорів, укладених з іноземними партнерами. В ЗВО функціонує Українсько-польський аграрно-технічний центр (створений 24.05.2017 р.), метою якого є налагодження взаємовигідного партнерства між країнами у сфері аграрно-технічного виробництва, наукової співпраці, стажування НПП та навчально-практичної підготовки здобувачів (<https://bit.ly/3vhKQd5>). Формується система моніторингу рівня професіоналізму викладачів на реалізацію “Положення про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників”, ухваленого у новій редакції Вченою радою ХНТУСГ 29.04.2021 р. (<https://bit.ly/3hQmNhe>). Професійний розвиток викладачів ОП підтверджено відповідними свідоцтвами про проходження підвищення кваліфікації (стажування), що зорієнтовані на набуття нових знань у галузі, а також використання сучасних педагогічних технологій при викладанні дисциплін (АС, відповідь 13). НПП проходили стажування в Інституті рослинництва та Інституті овочівництва і баштанництва НААН (Безпалько В.В., Криштоп Є.А.), НУБіП (Панкова О.В.), Харківському НАДУ (Любимова Н.О., Чалая О.С., Фесенко А.М., Артеменко О.О.), Харківському НПУ ім. Г.С. Сковороди (Новікова В.Є.), Українській інженерно-педагогічній академії (Сичова Т.О.), та інших. Крім того, викладачі активно проходять стажування за кордоном, зокрема в Польщі (Бондаренко В., Ковач Д.Л.) Італії (Безпалько В.В.), Болгарії (Панкова О.В., Чалая О.С., Бабай Л.В.), Чехії (Полякова Т.Л.), долучаються до різноманітних програм навчання, беруть участь у міжнародних конференціях. Під час проведення відеоконференції з НПП, а також адміністративним персоналом, підтверджено, що ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Розвиток викладацької майстерності в ЗВО стимулюється через матеріальне та моральне заохочення. “Положенням про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників” (<https://bit.ly/3uhgrKv>) передбачено для переможців присвоєння почесного звання “Кращий науковий педагогічний працівник університету за звітний рік” з врученням на засіданні вченої ради диплому, оголошення подяки, преміювання. В новинах на сайті ЗВО та в університетській газеті «Світоч знань» друкуються нариси про творчі здобутки кращих викладачів. Колективним договором між адміністрацією та профспілковим комітетом (<https://bit.ly/3bR7d1c>) передбачено використання коштів на матеріальне заохочення за успіхи у навчально-виховній та науково-дослідній роботі, видання монографій та навчально-методичного забезпечення, публікації у наукових виданнях, що індексуються міжнародними наукометричними базами Scopus і/або Web of Science, підготовку здобувачів-переможців конкурсів, отримання гранту, винахідницьку діяльність з отриманням патенту, сертифікату і авторських свідоцтв тощо. В “Положенні про преміювання та надання матеріальної допомоги співробітникам ХНТУСГ”, долученому до Колективного договору, визначені критерії оцінки роботи НПП та види встановлених премій. В “Положенні про рейтингове оцінювання діяльності кафедр за результатами роботи протягом навчального року” (<https://bit.ly/3yD7QoE>) встановлено для переможців почесне звання “Краща кафедра університету за звітний рік” з відповідним преміюванням. Ректор ХНТУСГ Нанка О.В. під час відеоконференції наголосив, що для гарантів ОП передбачено виділення 200 год навантаження для виконання покладених на них обов'язків. При проведенні успішної акредитації ОП за поданням директора ННІ відбувається преміювання. В університеті передбачена доплата до посадового окладу у розмірі 10% викладачам, які викладають англійською мовою та мають сертифікати володіння іноземною мовою на рівень B2. Серед викладачів, що відповідають за реалізацію ОП, були премійовані Чалая О.С., Пузік В.К., Любимова Н.О., нагороджені грамотами та подяками за високий професіоналізм та підготовку здобувачів вищої освіти до участі у конкурсах студентських наукових робіт Чалая О.С., Панкова О.В., Любимова Н.О (АС, відповідь 8).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Сильною стороною ОП є високий рівень академічної кваліфікації та професійної майстерності академічного персоналу, залученого до її реалізації, який підтверджується рейтинговими науковими публікаціями і компетентностями з іноземної мови та продовжує вдосконалюватись у тісній співпраці з роботодавцями. Позитивними практиками є створення в ННІ механотроніки і систем менеджменту Експертної рада роботодавців з метою покращення організації та реалізації освітнього процесу та стимулювання в ХНТУСГ гарантів освітніх програм шляхом оплати роботи над її розробкою, удосконаленням і супроводом.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабкою стороною є недостатня участь професіоналів-практиків і експертів у проведенні аудиторних занять відповідно до робочих навчальних програм дисциплін, рекомендуємо для покращення ситуації з залученням роботодавців використовувати можливості дистанційних технологій навчання.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ЕГ констатує, що при реалізації ОП використання людських ресурсів ефективне, а кадрова політика ЗВО здатна забезпечити якісне викладання. Рівень академічної та професійної кваліфікації викладачів, залучених до ОП достатній для досягнення її цілей і програмних результатів навчання. В ЗВО застосовуються дієві прийоми стимулювання вдосконалення педагогічної майстерності та роботи гарантів ОП. Слабкою стороною ЕГ вважає відсутність практики залучення до проведення аудиторних занять професіоналів-практиків. Наявний досвід участі роботодавців у забезпеченні практик, відкритість для проведення екскурсій та ознайомлювальних занять, проведення спільних наукових досліджень дозволяє стверджувати, що ця слабка сторона не впливає на якість ОП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

В ЗВО 7 навчальних корпусів, 5 гуртожитків, є навчальне господарство (<https://bit.ly/2QMoqyn>). Ректор Нанка О.В. і головний бухгалтер Даниленко Т.П. повідомили, що на закупку обладнання для ОП в поточному році виділено 300 тис. грн. Під час відеоекскурсії ЕГ переконалась у наявності в ННІ МСМ навчальних аудиторій, обладнаних мультимедійною технікою, спеціалізованих класів-лабораторій і комп'ютерних класів. Для ОП лабораторію ґрунтообробних машин, лабораторію альтернативних джерел енергії, лабораторію облаштування тваринницьких приміщень, демонстраційний майданчик сільськогосподарських машин тощо (<https://bit.ly/34dVyp6>). Обладнання лабораторій сучасне, комп'ютеризоване, створене за активної участі роботодавців (<https://bit.ly/3bPeYor>, <https://bit.ly/3fFXETL>) та використовується для підготовки фахівців з урахуванням особливостей ОП. Кафедра знаходиться на етапі становлення, тому спеціальних екологічних лабораторій немає. Для занять використовують мікроскопи, термостат, навчальну метеостанцію, датчики андруїна для ДЗЗ аналізу та інші прилади. Практична підготовка і дослідження з екології проходять на дослідному полі та колекційному розсаднику кафедри АЕ (<https://bit.ly/3oM5osX>; <https://bit.ly/3oQ1huv>). Для проведення практичних занять на партнерських засадах використовується база Інститутів рослинництва, тваринництва, овочівництва і баштанництва, що підтвердилось під час зустрічі з роботодавцями і здобувачами. Наукова бібліотека має 6 абонементів і 5 читальних залів. За інформацією Ніколаєнко Н.М., фонд містить підручники, навчальні і навчально-методичні посібники та періодичні видання, необхідні для забезпечення ОП. За угодою в 2017 р. видавництво Springer Link надало ЗВО 500 одиниць навчальних та наукових видань. Бібліотека має каталог електронних видань і веде репозитарій (<https://bit.ly/3wuyub4S>). За інформацією начальника ІОЦ Ковальова О.В. всі навчальні будівлі і гуртожитки об'єднані в локальну мережу. Google надав ЗВО безкоштовний доступ до освітніх акаунтів, через які проводиться дистанційне навчання. В ЗВО працює 8 їдалень і буфетів. Під час відеоогляду ЕГ пересвідчилась, що в навчальному корпусі є місця для відпочинку під час перерв, облаштована кімната для догляду за немовлятами. За словами представників студентського самоврядування ННІ МСМ, їх гуртожитки входять в десятку кращих серед закладів освіти м. Харкова (<https://bit.ly/3yFA1Dq>).

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

В ХНТУСГ забезпечується безоплатний доступ до всієї інфраструктури і інформаційних ресурсів, що було засвідчено під час спілкування з учасниками освітнього процесу, представниками адміністрації і сервісних підрозділів. Доступ до локальної мережі та до Інтернету через Wi-Fi на території ЗВО безкоштовний. Проводиться системна робота по розвитку навичок використання інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та наукової діяльності. Для допомоги у використанні платформи Moodle викладачам надаються методичні рекомендації

(<https://bit.ly/3oL5YWs>). Електронний каталог бібліотеки дозволяє використовувати електронні інформаційні ресурси у будь-який час (<https://bit.ly/3fdFmKK>). Створено безкоштовний відкритий репозитарій наукових і освітніх матеріалів "Open Archive KhNTUA" (<https://bit.ly/2QLVIGm>). Для більш ефективного використання інформаційних ресурсів Наукова бібліотека ХНТУСГ проводить вебінари для користувачів міжнародних науково-освітніх сервісів (<https://bit.ly/3hUE5tF>). За інформацією начальника інформаційно-обчислювального центру Ковальова О.В. та відповідального за дистанційне навчання Галича І.В. всім бажаючим надаються консультації та створено доступні навчальні ролики (<https://bit.ly/3fGlJdk>).

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Безпека освітнього середовища - це результат взаємодії підрозділів ЗВО з охорони праці, експлуатаційно-технічної служби, медичного пункту, центру гендерної освіти (<https://bit.ly/3ytUviu>), психологічної служби (<https://bit.ly/3oRMWOb>). Здобувачі ОП підтвердили факт інструктажів з техніки безпеки на всіх етапах його організації. Відеоогляд матеріально-технічної бази підтвердив, що у ЗВО дотримуються норм протипожежної безпеки і безпеки праці. За словами представників студентського самоврядування, директора ННІ МСМ і гаранта ОП, у ЗВО активно пропагандується ідея здорового способу життя. Це досягається через факультатив з фізичного виховання, участь у спортивних змаганнях, роботу комітету у справах молоді і спорту (<https://bit.ly/2Stulf6>). Як зазначалось в інтерв'ю зі студентами, представниками студентського самоврядування, керівником служби Данченко І.О., функції контролю психічного стану та психологічної підтримки здобувачів ВО здійснюються службою психологічної підтримки. Її робота, за оцінкою учасників зустрічей, ефективна і фахова.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітню підтримку в організації навчання і реалізації графіку навчального процесу за ОП надає дирекція ННІ МСМ (<https://bit.ly/3ue3EZn>). Вся інформація про організаційні особливості навчання доступна через розклад з QR-кодом та зі сайту (<https://bit.ly/2RDjbVo>). Здобувачі та представники студентського самоврядування засвідчили, що індивідуальна освітня і організаційна підтримка забезпечується відкритістю персоналу та системою кураторства. Скарги та зауваження здобувачі можуть подати через електронну "Скриньку довіри" (<https://bit.ly/3vwx6Li>). Налаштована система анкетування здобувачів щодо різних аспектів освітнього процесу, але з результатами опитування ЕГ познайомитись не змогла (<https://bit.ly/2RJD9oz>). У відкритому доступі знаходиться інформація про степендіальне забезпечення (<https://bit.ly/2QNcNdw>). Інформація про всі аспекти життя університету поширюється через сайт, газету ХНТУСГ "Світоч знань" (<https://bit.ly/2Slj7cK>). Соціальна підтримка здобувачів базується на співпраці відділу виховної роботи, служби психологічної підтримки і органів студентського самоврядування. Керівник відділу Моїсеєва Н.І. та представники студентства розповіли ЕГ про численні заходи, у яких беруть участь здобувачі ВО. В ЗВО функціонують різні художні колективи (<https://bit.ly/3vfvJcIK>). Проректор науково-педагогічної роботи Заїка С.О. повідомила ЕГ про акцент на виховання поваги до мультикультурності, що пов'язано з навчанням в ЗВО студентів-іноземців. Консультування щодо працевлаштування та кар'єрного проводять Центр практики, працевлаштування та кар'єри студентської молоді і служба психологічної підтримки (<https://bit.ly/2Ti1gE7>). Керівник ЦППК Сиромятніков П.С. розповів ЕГ консультації з працевлаштування та профорієнтаційні заходи для здобувачів ОП (<https://bit.ly/34mjs1n>, <https://bit.ly/3hWaMqD>). Данченко І.О. розповіла про тренінги і консультації з побудови кар'єри, які проводяться психологами. На ОП діє факультатив "Кращі практики від лідерів галузі". Цільова інформація про працевлаштування доступна для здобувачів ОП "Екологія" зі сторінки ННІ МСМ (<https://bit.ly/3bQPXtT>). Для організації дистанційного навчання були розроблені нормативні вимоги і використовувались освітні платформи та соціальні мережі. Здобувач Віннік В. повідомив ЕГ, що заняття відбувалися з використанням відеоконференцій в Google Meet, а необхідні матеріали були розміщені на платформі дистанційного навчання Moodle.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Цільова робота по забезпеченню права на освіту осіб з особливими потребами базується на "Порядку супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та ін. маломобільних груп населення у ХНТУСГ" (<https://bit.ly/2SqKT02>). Ректорат сформував план по розробці заходів для забезпечення потреб маломобільних груп населення і звітується про його виконання (<https://bit.ly/3vmoFiH>). Відеоогляд матеріально-технічної бази показав, що навчальні корпуси і гуртожитки мають пандуси, на вході є кнопка для виклику допомоги. Приміщення мають таблички з шрифтом Брайля. Планується встановлення у навчальних корпусах та гуртожитках ліфтів та іншого обладнання для осіб з особливими потребами. Деякі проблеми у реалізації цих планів пов'язані з тим, що ЗВО розташований у історичних будівлях та мають архітектурні особливості. На ОП "Екологія" на даний момент особи з особливими освітніми потребами не навчаються.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Процедура врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних з дискримінацією, корупцією та розгляду скарг учасників освітнього процесу, відображена у “Положенні про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій учасників освітнього процесу” (<https://bit.ly/3ukAuaM>). Для звернень і скарг використовуються звичайна і електронна “Скринька довіри”, які передбачають конфіденційність. В університеті діє Антикорупційна програма та Комісія з оцінки корупційних ризиків (<https://bit.ly/3oLTePz>; <https://bit.ly/2QTaCW2>). В АП прописані правила, стандарти і процедури щодо виявлення, протидії та запобігання корупції у діяльності ЗВО. Голова комісії з питань академічної доброчесності Заїка С. О. повідомила ЕГ, що всі учасники освітнього процесу, відповідно до вимог “Кодексу честі ХНТУСГ” підписують декларацію про дотримання принципів академічної етики (<https://bit.ly/34c3VRY>). Для здобувачів та НПП проводять курси та тренінги про механізми вирішення конфліктів (<https://bit.ly/3hSlcI2>). Вирішення конфліктів, які виникають під час навчального процесу забезпечує етично-фахова комісія і Психологічна служба. При спілкуванні з ЕГ керівники цих служб на конкретних прикладах продемонструвало дієвість процедур вирішення конфліктних ситуацій між здобувачами та НПП. Етично-фахова комісія простежує результати вирішення проблем, а психологи направляють викладачів на підвищення педагогічної майстерності в системі Інституту підвищення кваліфікації ХНТУСГ. Здобувачі під час зустрічі з ЕГ підтвердили, що вони обізнані про можливість звернутися до керівництва ЗВО та відповідних комісій зі скаргами, як безпосередньо, так і через анонімну “Скриньку довіри”. Але при реалізації ОП таких ситуацій не виникало. Представники студентського самоврядування проінформували ЕГ, що вони приймають участь у розгляді повідомлень, які поступають на “Скриньку довіри”.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Позитивною практикою є консультативна та соціальна підтримка здобувачів ОП щодо працевлаштування та побудови кар'єри, яка надається через організацію зустрічей з лідерами галузей, проведення цільових конференцій і екскурсій, консультацій з психологами, тренінгів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

ЕГ вважає, що потребує розвитку фахова матеріально-технічна база ОП, адже наявна є переважно партнерською або міждисциплінарною. ЕГ рекомендує провести оновлення лабораторного обладнання для можливості проводити вимірювання параметрів навколишнього середовища та поширити практику застосування в навчальному процесі спеціалізованих екологічних програм (EOL–2000 тощо). Слабкою стороною є відсутність оприлюднених результатів опитування здобувачів щодо різних аспектів організації та проведення освітнього процесу при реалізації ОП “Екологія” і якості освітнього середовища. ЕГ рекомендує інформувати загал про результати анкетування з використання існуючих в ЗВО сервісів.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Наявні і доступні матеріально-технічні ресурси спроможні забезпечити освітні, інформаційні і соціальні потреби здобувачів ОП “Екологія”. Освітнє середовище безпечне для навчання та проживання, забезпечує право на навчання для осіб з особливими потребами. Здобувачі ОП отримують якісну організаційну, консультативну і соціальну підтримку. Їм надається професійна допомога у розвитку компетентностей, необхідних для побудови успішної кар'єри. Кафедра АЕ не приділяє достатньої уваги оприлюдненню результатів опитування здобувачів щодо різних аспектів реалізації освітніх послуг. Потребує розвитку спеціалізована лабораторна база. Вказані недоліки і слабкі сторони суттєво не впливають на якість надання освітніх послуг, пов'язаних з становленням і розвитком ОП, а намічені шляхи розв'язання проблем цілком реалістичні.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В ХНТУСГ розроблено та діє “Положення про розроблення, затвердження, моніторинг, перегляд та закриття освітніх програм” (<https://bit.ly/3wxVeNO>). Згідно цього положення, перегляд ОП здійснюється не рідше ніж раз на 5 років. При цьому ОП може щорічно оновлюватись, якщо оновлення складу дисциплін, практик, їх обсягу в кредитах ЄКТС не перевищує 60%. Внесені зміни (доповнення) оформлюються протоколом відповідного ННІ / факультету. Моніторинг та перегляд ОП здійснюється за участі здобувачів ВО, представників органів студентського самоврядування, випускників, роботодавців, академічної спільноти та інших зацікавлених сторін. ОП «Екологія» була розроблена у 2017 р. та схвалена Вченою радою ХНТУСГ (протокол №12 від 24.06.2017 р.). Перший набір здобувачів ВО на ОП був у 2018 р. Від започаткування ОП періодично оновлювалася з внесенням змін відповідно до рекомендацій стейкхолдерів. Зміни вносилися до переліку і змісту ОК загального і професійного циклу (наприклад, введено та доповнено ОКЗ 8, ОКЗ 311, ОКП 1, ОКП 2, ОКП 6, ОКП 15, ОКП 16). Було збільшено кількість кредитів, відведених на виконання кваліфікаційної роботи і атестації з 3,0 (у 2018 р.) до 13,0 (у 2020 р), вивчення іноземної мови професійного спрямування з 8,0 (у 2018 р.) до 16,0 кредитів (у 2020 р.). В 2020 р. в ОП за рекомендаціями роботодавців для підготовки фахівців з екології та захисту навколишнього середовища з урахуванням потреб агропромислового комплексу введено додаткові ПРН (РН26 і РН27). Зазначені зміни відображені у протоколах засідань кафедри (протоколи №5 від 03.12.2018 р., №6 від 06.12.2019 р., №8 від 03.01.2020 р.: АС, відповідь 2, 3) та підтверджені під час відео зустрічей.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час зустрічей зі здобувачами ВО, представниками студентського самоврядування та при ознайомленні з протоколами засідання кафедри АЕ (АС, відповідь 2, 3) ЕГ переконалися, що в ЗВО практикується їх залучення до процесів внутрішнього забезпечення якості ОП. Представники органів студентського самоврядування входять до складу Вчених рад факультетів та вченої ради університету, на яких затверджуються ОП. Це також підтверджує їх залучення до процедур забезпечення якості ОП. З метою посилення ролі студентства у перегляді та вдосконаленні ОП “Екологія” в 2020 р. до групи її розробників був включений голова студентського самоврядування ННІ МСМ Ісагулов Б. При оновленні ОП у 2020 р. було враховано прохання здобувачів про збільшення кількості дисциплін, що покращують їх професійні навички, в тому числі щодо принципів екологічного управління та екологічного права. За результатами обговорення пропозицій було прийнято рішення про введення в ОП наступних ОК: обов'язкові ОКЗ 11 “Правові відносини в агробізнесі”, ОКП 2 “Природоохоронне законодавство та міжнародне екологічне право” та вибіркової дисципліни “Діловодство та документообіг в екологічній діяльності підприємств” (протокол №8 від 03.01.2020 р.). Здобувачка ВО Сташенко А., яка навчається на спеціальності 101 “Екологія”, повідомила ЕК, що на її пропозицію у 2021 р. в ОП планують збільшити кількість кредитів для виконання кваліфікаційної роботи з 13 до 16. Наведені факти підтверджують, що пропозиції здобувачів ВО беруться до уваги під час перегляду ОП. В університеті функціонує Сектор забезпечення якості ВО ХНТУСГ (<https://bit.ly/3vfejDe>). Одним із його завдань є проведення on-line опитування та анкетування здобувачів. З анкетами можна ознайомитися у розділі “Забезпечення якості освіти” / “Анкетування” (<https://bit.ly/2Thg59X>). На момент проведення АЕ результатів опитування щодо ОП “Екологія” розміщено не було, але у ході інтерв'ю здобувачі ВО підтвердили факт проведення анкетувань. Вони запевнили ЕГ, що нарікань на якість надання освітніх послуг і зміст ОП немає.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Аналіз документів, наданих ЗВО, та результати зустрічей з роботодавцями підтвердили їхню участь у розвитку ОП “Екологія”. Між ХНТУСГ та профільними установами укладаються договори про співпрацю (<https://bit.ly/3yAQQtVC>), роботодавці залучаються до вдосконалення, рецензування та погодження ОП. Так, ОП 2019 р. погоджена із заступником директора Інституту овочівництва і баштанництва НААН д. с.-г. н., Куцем О.В. ОП 2020 р. погодила директор Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН д. с.-г. н., Кобизєва Л.Н. У ННІ МСМ створена Експертна рада роботодавців, діяльність якої регламентована “Положенням про експертну раду роботодавців у навчально-науковому інституті механотроніки і систем менеджменту” (<https://bit.ly/3wuiicp>; АС, відповідь 15). Це дорадчо-консультативний орган, метою формування якого є забезпечення високої якості професійної підготовки конкурентоспроможних на ринку праці фахівців на основі комплексного співробітництва ННІ МСМ із зацікавленими підприємствами і організаціями. Провідні роботодавці мають намір, шляхом об'єднання інтелектуального потенціалу, матеріальних, фінансових і корпоративних ресурсів партнерів, сприяти підвищенню якості освітніх послуг. Одним із членів експертної ради є директор ТОВ ІВП “Енергоочистка” Бурейко Т.В. (АС, відповідь 15), яка була присутня на зустрічі з ЕГ. Рекомендації щодо удосконалення змісту ОП надходили від Інституту рослинництва та Інституту тваринництва (АС, відповідь 2, 3; протокол 5 від 03.12.2018 р., протокол № 6 від 06.12.19 р.). На зустрічі з ЕГ представники цих установ підтвердили, що їх пропозиції враховані при коригуванні обов'язкових ОК та розширенні переліку вибіркового ОК (ВОК “Технологія виробництва органічної продукції тваринництва”). Під час відео зустрічі з роботодавцями (Кобизєва Л.Н., д. с.-г.н., директорка Інституту рослинництва; Куц О.В., д. с.-г. н., заступник директора з наукової роботи Інституту овочівництва і баштанництва; Бурейко Т.В., директор ТОВ ІВП “Енергоочистка”; Ткачова І.В., д. с.-г. н., заступник директора з наукової роботи Інституту тваринництва) ЕГ отримала детальну інформацію щодо їх залучення до перегляду ОП. Роботодавці

наголосили на потребі у випускниках цієї ОП. За інформацією представників студентського самоврядування та директора ННІ МСМ Власовця В.М., в ЗВО практикуються “Ярмарки вакансій” і “Дні механіка”, в організацію яких залучаються роботодавців, які дозволяють учасникам освітнього процесу орієнтуватись у потребах сучасного ринку праці.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

В ХНТУСГ підтримку зворотних зв'язків із випускниками, моніторинг їх кар'єри здійснює Центр практики, працевлаштування та кар'єри студентської молоді в ЗВО (<https://bit.ly/3oOoptm>). В університеті створена Асоціація випускників (<https://bit.ly/3fDzМ3e>), діяльність якої регламентовано “Положенням про асоціацію випускників ХНТУСГ”. На сайті університету розміщена інформація про видатних випускників ЗВО, а також анкета для випускників для вступу в асоціацію (<https://bit.ly/2TgoLue>). У зв'язку з відсутністю випуску здобувачів ВО першого (бакалаврського) рівня, оскільки це первинна акредитація ОП «Екологія», практика збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху і траєкторії працевлаштування випускників ОП відсутня.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Система менеджменту якості у сфері надання освітніх послуг і наукових розробок ХНТУСГ сертифікована на відповідність міжнародному стандарту ISO 9001:2015 (<https://bit.ly/3fOoGpj>). У ЗВО функціонує ННЦ менеджменту якості діяльності університету та створено сектор забезпечення якості ВО НМВ. Проректор з науково-педагогічної роботи Заїка С.О. повідомили ЕГ, що протягом останнього року відбувається осучаснення нормативної бази ЗВО, яка регулює провадження освітньої діяльності. Аналіз ЕГ результатів реагування на внутрішній аудит якості ОП виявив, що загальні механізми врахування результатів неформальної освіти врегульовані на рівні ЗВО (<https://bit.ly/3bQPDKE>). Гарант ОП обізнаний з процедурою врахування (АС, відповідь 16). Наразі, досвіду реалізації його застосування на ОП немає, а здобувачі при спілкуванні у фокус-групі продемонстрували слабку обізнаність щодо неформальної освіти. Виявлена ВСЗЯ відсутність міжнародної академічної мобільності здобувачів спричинена недостатніми комунікативними компетентностями. Для усунення проблеми в ОП внесені цільові зміни: з 2019 р. вдвічі збільшено обсяг і тривалість вивчення іноземної мови професійного спрямування, а з 2020 р. запропоновано факультатив «Інтенсивний курс іноземної мови». В розрізі підвищення академічної кваліфікації 4 особи отримали вчене звання. ЕГ встановлено, що 80% НПП, які реалізують ОП, мають науковий ступінь та/або вчене звання, 80% - публікації в рецензованих в міжнародних науко-метричних база виданнях. Недоліки в стані матеріально-технічної бази усуваються за рахунок лабораторій ННІ МСМ та партнерської допомоги. Менеджмент ЗВО усвідомлює необхідність вдосконалення лабораторної бази ОП і надає фінансову підтримку. Аналізуючи документи, ЕГ виявила недостатній контроль ВСЗЯ за інформаційним супроводом ОП. В описі ОП некоректно використовуються дескриптори ДК 009:2010 і ДК 003:2010. В змісті окремих силабусів є ряд помилок (детальний перелік в аналізі Критерію 4.2). Графік навчального процесу у частині практик неузгоджений з обліковими одиницями навчального часу, визначеними р. 7 «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://bit.ly/3fJzrfv>). Нечітке визначення внутрішньою нормативною базою критеріїв оцінювання навчальних досягнень та відсутність цієї інформації в силабусах призводить до того, що основною формою інформування про них є усна інформація від викладачів та кураторів. Критерії оцінювання атестації затверджуються на засіданні кафедри, але не оприлюднюються у силабусах (методичних вказівках) та/або сайті.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Система менеджменту якості ХНТУСГ у 2020 р. успішно пройшла третю сертифікацію на відповідність вимогам ISO 9001:2015 з отриманням міжнародного сертифікату за сферою діяльності: надання освітніх послуг і наукова діяльність, проведену аудиторами ТОВ “ДКС СЕРТИФІК УКРАЇНА” (<https://bit.ly/3yEigsQ>). ЗВО продемонстрував реагування на зауваження попередніх акредитаційних експертів. Створена внутрішня нормативна база для реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачами ВО (<https://bit.ly/3vfdZ8E>) та визнання результатів навчання неформальної освіти (<https://bit.ly/3fdCayL>). Для інформаційно-технічного забезпечення перевірки на плагіат був укладений договір з ТОВ “Антиплагіат” (Додаток 7). Введено в дію “Положення про перевірку наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних робіт на наявність академічного плагіату” (<https://bit.ly/3fEX3lt>), за яким атестаційні роботи проходять перевірку на дотримання академічної доброчесності. При перегляді ОП “Екологія” першого (бакалаврського) рівня були враховані зауваження АЕ ОП “Екологія” другого (магістерського) рівня, яка проходила у 2019 р. При формуванні структури витримано нормативне співвідношення обов'язкових і вибіркового ОК (25%). При формуванні індивідуальної освітньої траєкторії перейшли від блокової системи до вибору дисциплін зі списку. Підвищена рейтингова публікативна активність НПП кафедри АЕ (протягом навчального року опубліковано 5 статей виданнях, включених до баз Scopus або Web of Science, та 16 - фахових виданнях України). Робота по залученню професіоналів-практиків до аудиторного викладання не реалізована.

Заступник директора Інституту овочівництва і баштанництва НААНУ Куц О.В. повідомив ЕГ, що він підготував лекцію, але не зміг її реалізувати через карантин.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

У процесах та процедурах внутрішнього забезпечення якості освіти приймають участь всі структурні підрозділи ЗВО. Розподіл відповідальності визначається “Положенням про організацію освітнього процесу” і посадовими інструкціями. Загальну координацію здійснюють ректор, перший проректор, проректор з НПР. Сектор забезпечення якості вищої освіти ХНТУСГ модеодерує всі необхідні процеси, збирає інформацію, готує рекомендації для прийняття необхідних рішень на всіх рівнях управління ЗВО у співпраці з керівництвом, навчально-методичним відділом, органами студентського самоврядування та іншими підрозділами (<https://bit.ly/3fhr4sw>). Директори ННІ відповідають за організацію, контроль розробки ОП, за повноту і своєчасність збору даних про потребу в фахівцях за спеціальностями ННІ. Завідувачі випускових кафедр – за визначення перспективних напрямів підготовки фахівців за профілем кафедри, відповідність їх вимогам ринку. Гарант програми – за актуальність, сучасність та якість ОП, акредитацію і самооцінку ОП. Всі учасники освітнього процесу під час зустрічей продемонстрували ЕГ розуміння необхідності дотримання принципів академічної доброчесності і участь у забезпечення якості ОП. НПП працює над оновленням змісту ОК, практикується взаємовідвідування занять з обговоренням його результатів. Керівники ННІ МСМ і кафедри АЕ залучають до вдосконалення ОП і підвищення її наукоємності роботодавців. Здобувачі вносять пропозиції щодо покращення змісту та оптимізації атестації. Представники студентського самоврядування приймають участь в обговоренні пропозицій і затвердженні змін до ОП. Спілкування з учасниками фокус-груп, вивчення сайту (<https://bit.ly/3uH3HQN>), аналіз ВСО дозволяє ЕГ констатувати, що академічна спільнота ХНТУСГ цілеспрямовано працює над розвитком ОП та демонструє наміри щодо до її вдосконалення.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Вдосконалення якості ОП “Екологія” відбувається в партнерській співпраці з професіоналами-практиками та Експертною радою роботодавців ННІ МСМ, яку створено з метою безпосереднього залучення професіоналів-практиків до перегляду контенту ОК, навчальних планів, програм практик та інших складових підготовки фахівців.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

ЕГ виявила, що система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти не приділяє достатньої уваги виявленню неточностей і помилок у інформаційному супроводі освітніх компонентів та описі ОП “Екологія”. Для усунення цього несуттєвого недоліку ЕГ рекомендує направити зусилля на покращення якості силабусів та усунення недоречностей у профілі ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ЗВО дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП та осучаснює нормативну базу щодо забезпечення якості освітнього процесу. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування беруть участь у вдосконаленні ОП. Академічний персонал залучений до процедур покращення якості освіти. Всі пропозиції учасників освітнього процесу знайшли своє відображення в етапах розвитку ОП. Має місце активна позиція роботодавців щодо конкретного покращення змісту ОП. Вони особисто та через Експертну раду роботодавців ННІ МСМ рецензують та погоджують ОП. Система забезпечення якості ОП реагує на результати внутрішнього аудиту та висновки акредитаційної експертизи ОП “Екологія” другого (магістерського) рівня. Зважаючи на сильні та слабкі сторони у контексті Критерію 8 та активну позицію ЗВО та стейкхолдерів щодо подальшої співпраці у напрямку вдосконалення ОП, ЕГ зробила висновок, що в цілому критерій 8 характеризується відповідністю.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Інформація, яка визначає і регулює права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу доступна, зрозуміла та знаходиться у відкритому доступі на офіційному сайті ХНТУСГ ім. Петра Василенка (<https://bit.ly/3voUmLl>). Основні права та обов'язки учасників освітнього процесу регулюються Статутом ЗВО, затвердженим наказом ректора №583 від 04.06.2018 р. (<https://bit.ly/2SvdTve>). Між адміністрацією та профспілковим комітетом укладений Колективний договір (<https://bit.ly/3yxPaXH>). Морально-етичні принципи та правила поведінки учасників освітнього процесу визначені Кодексом честі ХНТУСГ ім. Петра Василенка (<https://bit.ly/3oQC2IM>). Оцінка корупційних ризиків основана на Антикорупційній програмі (<https://bit.ly/3hR7ogI>). Особливості проведення освітнього процесу регламентуються "Положенням про організацію освітнього процесу в ХНТУСГ ім. Петра Василенка" (<https://bit.ly/3vkvkNt>) та іншими положеннями, розміщеними в закладці "Організація освітнього процесу" (<https://bit.ly/3ufzFjv>). Під час зустрічей всі учасники освітнього процесу підтвердили, що вони обізнані зі своїми правами і обов'язками, розуміються на їх нормуванні у внутрішніх документах ЗВО та дотримуються їх при реалізації ОП "Екологія".

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Умови обговорення освітніх програм визначені "Положенням про розроблення, затвердження, моніторинг, перегляд та закриття освітніх програм" (<https://bit.ly/3bSyqjT>). Відповідно до п. 3.8, проект ОП розміщується на сайті ЗВО. Перегляд ОП відбувається не рідше, ніж один раз на 5 років, а оновлення може відбуватись щорічно якщо зміни не перевищують 60% (п. 5.3). На сайті ЗВО в закладці "Забезпечення якості освіти / Обговорення" розміщена анкета для стейкхолдерів, яка забезпечує можливість обговорення освітніх програм (<https://bit.ly/34hvY2s>). Проект ОП "Екологія" на 2021 - 2022 н.р. разом з наданими рецензіями розміщено на сторінці ННІ МСМ (<https://bit.ly/3utB5r3>). На час проведення АЕ на ОП надійшли рецензії від Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва, Інституту овочівництва і баштанництва, Інституту тваринництва, інженерно-виробничого підприємства "Енергоочистка", ННЦ "Інститут ґрунтознавства та агрохімії ім. О.Н. Соколовського", Харківського регіонального центру гідрометеорології, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Т. Шевченка. Відсутність дат на рецензіях не дозволяє визначити час їх подання. Під час зустрічі ЕГ з роботодавцями директор Інституту рослинництва Кобизева Л.Н. та заступник директора Інституту тваринництва Ткачова І.В. повідомили про завчасне оприлюднення проектів ОП на сайті ЗВО, що давало змогу їх розглянути і прорецензувати.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Зміст та структура ОП "Екологія" оприлюднено на офіційному сайті ХНТУСГ в закладках "Освіта/ Спеціальності" (<https://bit.ly/3oN29A2>), "Освіта/Освітні програми" (<https://bit.ly/2QShliY>). На офіційній сторінці ННІ механотроніки і систем менеджменту розміщені освітні програми "Екологія" і навчальні плани (з 2018 по 2020 рр), силябуси всіх обов'язкових освітніх компонентів (<https://bit.ly/3fMG4NR>). Обсяг інформації є достатнім для того, щоб надати майбутнім вступникам всі дані, необхідні для поінформованого вибору. Всі учасники освітнього процесу та роботодавці вважають інформацію про ОП, розміщену на сайті ЗВО, повною та вичерпною, що було підтверджено під час проведення фокус-груп.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Офіційний сайт ХНТУСГ має зручну навігацію, що дозволяє своєчасно отримати точну і достовірну інформацію про освітню програму "Екологія" всім зацікавленим сторонам.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

ЕГ рекомендує в проектах ОП, рецензіях та відгуках на них вказувати дати розміщення цих матеріалів.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

В університеті визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу. Нормативні документи оприлюднені на офіційному сайті ЗВО є доступними для перегляду та ознайомлення. ЗВО своєчасно інформує всі зацікавлені сторони щодо змісту діючої ОП та проектів її оновлення. ЕК констатує про відповідність ОП "Екологія" вимогам Критерію 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

ОП функціонує лише третій навчальний рік, але динамічно розвивається у напрямку якісної підготовки екологів для аграрного сектору з урахуванням вимог щодо спеціальності 101 “Екологія”. Це засвідчується як аналізом змін в змісті ОП, так і результатами спілкування зі стейкхолдерами. Стабільне зростання контингенту студентів демонструє конкурентоспроможність ОП. Слабкі сторони, незначні недоліки та технічні невідповідності пов'язані не стільки з відсутністю культури якості, скільки з нестачею досвіду у реалізації ОП. В цілому ХНТУСГ продемонстрував відкритість і сприяння роботі експертної групи та спроможність реагувати на зауваження попередніх акредитаційних експертиз. ЗВО варто звернути увагу на усунення недоліків у технічному забезпеченні дистанційної процедури акредитації (розташування учасників з можливістю їх конкретної ідентифікації, якість звуку тощо), це дозволить покращити якість спілкування в фокус-групах.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Додаток 1.pdf</i>	jYzXSuoTdvcg3UTUpQVJVq+K1aFmRm5kAZwCh8a4JkI=
Додаток	<i>Додаток 2.pdf</i>	oOatP6TG2mEem2dvOGtSVsIY52/E/r/Umd71u+MwN9I=
Додаток	<i>Додаток 3.pdf</i>	6Cgv4q15PSoJsRAaVt/JY+1S6VNS8d4cSC5/mlr24J4=
Додаток	<i>Додаток 4.pdf</i>	5aBPzvioLmZtoiUq56c/ascTxg3CoDYpBlTot++EoNg=
Додаток	<i>Додаток 5.pdf</i>	3RVGkwuDtWJtBO68xF3bobmGIw9gNvBwdC8FuyOineA=
Додаток	<i>Додаток 6.pdf</i>	EBnhwi56gSbLquCxx9FsEYYt2FU7dYPOyUNNdM+cA4g=
Додаток	<i>Додаток 7.pdf</i>	lSnk/tanRzEbMDuYmr/9UKUNyLOjRV8vajdkMBXcBlc=

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Шелест Зоя Михайлівна

Члени експертної групи

Портухай Оксана Іванівна

Соніч Іван Іванович